

ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักสูตรมาภิบาล
ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ปราณีตย์ มีคม

GRAD VRU

ภาคินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

พ.ศ. 2556

TEACHER'S OPINION TOWARD THE IMPLEMENTATION OF
GOOD GOVERNANCE IN SCHOOL ADMINISTRATION UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 32

PRANEET MEEKHOM

GRAD VRU

A TERM PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE PATHUM THANI

2013

ใบรับรองภาคินิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องภาคินิพนธ์ ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ชื่อนักศึกษา ปรานีตย์ มีคม

รหัสประจำตัว 53M54650114

ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคินิพนธ์

คณะกรรมการสอบภาคินิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา โชติสุกานต์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ช่อเพชร เบ้าเงิน)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรุงธรรม) (อาจารย์ ดร.ศักดา สถาพรวงษา)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรุงธรรม)

..... กรรมการและเลขานุการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา โชติสุกานต์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.โสภณ ขำทัพ)

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษ ศรีโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 12 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องภาคนิพนธ์	ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
ชื่อนักศึกษา	ปราณีตย์ มีคม
รหัสประจำตัว	53M54650114
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา โชติสุกานต์
กรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรุงธรรม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ข้าราชการครู จำนวน 184 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และโดยใช้สถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

GRAD VRU

Term Paper Title	Teacher's Opinion toward the Implementation of Good Governance in School Administration under the Secondary Educational service area office 32
Student	Praneet Meekhom
Student ID	53M54650114
Degree	Master of Education
Field of Study	Educational Administration
Term Paper Advisor	Assistant Professor Dr.Suwanna Chotesukarn
Term Paper Co-Advisor	Associate Professor Dr.Orasa Charoontham

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the teacher's opinions toward the implementation of good governance in school administration, classified by work experience. The sample on administrator's good governance principals implementation according to school teacher's opinion classified by work experience. The populations and samples of 184 teachers. The instrument was a rating scale questionnaire. The statistics wads for analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The findings were as follows:

1. In overall and each aspect, the implementation of good governance in school administration under the Thirty Second Secondary Educational Service Area 32 was at a high level.
2. The opinions of teachers with different work experience toward the implementation of good governance in school administration, as a whole, were significantly different of the level 0.05.

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูง ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณ โชติสุกานต์ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรูญธรรม กรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้แก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนแก้ไขสำนวนการเขียนเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ช่อเพชร เป้าเงิน, อาจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์, อาจารย์ ดร.ศักดา สถาพรวงษา, อาจารย์จิตเจริญ ทรขวัญ ที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้อง ด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธีและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม และช่วยในการตัดสินใจงานวิจัย ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณครอบครัว ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 7 โรงเรียน ในกลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยทุกประการ

คุณค่า คุณความดี และประโยชน์ของภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้ประเทศชาติ ตลอดจนบูรพคณาจารย์ทุกท่าน

ปราณีตย์ มีคม

GRAD VRU

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	3
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 นโยบายรัฐเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล.....	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล.....	19
2.3 แนวทางดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของกระทรวงศึกษาธิการ.....	31
2.4 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักธรรมาภิบาล.....	36
2.5 หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.....	38
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
2.7 การสังเคราะห์ตัวแปร.....	48
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
3.3 การสร้างเครื่องมือ.....	51
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลัก ธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่ม สหวิทยา เขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.....	55
4.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่ม สหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.....	62
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	64
5.2 ขอบเขตของการวิจัย.....	64
5.3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	65
5.4 สรุปผลการวิจัย.....	66
5.5 อภิปรายผลการวิจัย.....	67
5.6 ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	75
ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) และการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability).....	83
ประวัติผู้วิจัย.....	89

GRAD VRU

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด..... 54
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา..... 55
4.3	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักนิติธรรม..... 55
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร ของผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรม..... 57
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส..... 58
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักการมีส่วนร่วม..... 59
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ..... 60
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลัก ความคุ้มค่า..... 61
4.9	ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครู ต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ใน การบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดย ภาพรวมและรายด้าน..... 62

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แผนภูมิแสดงการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.....	12
2.2	แผนภูมิแสดงธรรมาภิบาล แนวคิด เรื่องความชอบธรรมแบบใหม่.....	26
2.3	แผนภูมิแสดงหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล.....	41
2.4	แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	49
3.1	แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	52

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีความสนใจและตื่นตัวในเรื่องธรรมาภิบาลอย่างมาก โดยเฉพาะภายหลังจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 นอกจากนี้วิกฤตเศรษฐกิจมีส่วนทำให้ความสนใจเกี่ยวกับธรรมาภิบาลมีมากยิ่งขึ้น เป็นที่เชื่อกันว่าหากประเทศไทยมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานภาคราชการ เอกชนและประชาชนแล้ว จะทำให้ประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดี และเกิดความเป็นธรรมในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อย่างไรก็ตามประเทศไทยในปัจจุบันยังมีปัญหามานับประการที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาไปสู่การมีธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง เช่น วัฒนธรรมระบบอุปถัมภ์ กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่ต้องการรักษาสถานภาพดั้งเดิมไว้

นอกจากความพยายามของนักวิชาการ ผู้รู้และผู้สนใจที่เกี่ยวข้องแล้ว องค์กรระหว่างประเทศจัดว่ามีบทบาทในการผลักดันให้เกิดธรรมาภิบาลและการปฏิรูปองค์กรของรัฐได้ ดังเช่น ธนาคารโลกมีบทบาทในการจัดการบริการการใช้จ่ายของภาครัฐและการปฏิรูประบบราชการ กล่าวคือ ธนาคารโลก นอกจากจะให้ความสำคัญและช่วยเหลือประเทศไทยในเรื่องเกี่ยวกับธรรมาภิบาลแล้ว ยังรวมถึงได้มีการปรับปรุงกฎเกณฑ์ในด้านความช่วยเหลือทางการเกษตร การแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยขึ้น ในขณะที่ International Monetary Fund (IMF) กระตุ้นให้มีการปรับโครงสร้างของสถาบันการเงินและการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ส่วน United Nations Development Program (UNDP) สนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการนำร่องเพื่อกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ Asian Development Bank (ADB) เป็นองค์กรสำคัญอีกองค์กรหนึ่งที่ทำให้การสนับสนุนประเทศไทยค่อนข้างมาก ดังเห็นได้จากช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2511-2540 ประเทศไทยได้รับทุนความช่วยเหลือจาก ADB ในรูปของเงินกู้ประมาณ 4.25 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา และอีก 37.4 พันล้านเหรียญในรูปของความช่วยเหลือพิเศษความช่วยเหลือหลักๆ ที่ ADB ให้ (สถาบันพระปกเกล้า, 2543) มีดังนี้

1. การกระจายอำนาจและการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การส่งเสริมให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรของรัฐ
3. การเร่งให้มีการปรับโครงสร้างเพื่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
3. การลดบทบาทการแทรกแซงของรัฐและการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจไทย
4. การส่งเสริมให้มีการประสานงานในขั้นตอนของการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติ
5. การสนับสนุนให้มีการปฏิรูปกฎหมายและระบบตุลาการ

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษา ต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระ

และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำได้ดีคิดเป็น ทำให้รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ ทั้งที่ผู้สอนและผู้เรียนอาจเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545)

การที่สถานศึกษาบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายคือผู้เรียนเป็นคนดีคนเก่ง และมีความสุข ได้นั้นครูผู้ปฏิบัติการสอนเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และผู้ที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง “ตำแหน่งและฐานะของผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญและมีเกียรติสูงยิ่งที่ทางราชการและสังคมมอบให้ บทบาทพฤติกรรมในการบริหารสถานศึกษา มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของเยาวชน อาจกล่าวได้ค่อนข้างมั่นใจว่าอนาคตที่สดใสหรือพร่ามัวของเยาวชนขึ้นอยู่กับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารค่อนข้างสูง รวมทั้งความเจริญก้าวหน้า ความราบรื่น ความมั่นคงในชีวิตราชการทั้งส่วนตัวและบุคลากร ตลอดจนพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติล้วนมีส่วนรับผลกระทบจากการบริหารจัดการโรงเรียนของผู้บริหารเช่นเดียวกัน” (ถวิล มาตรการเยี่ยม, 2545)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ถ้าสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดี ก็จะส่งผลต่อครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ทুমเทในการสอนอย่างเต็มที่ เต็มกำลัง เต็มความสามารถ และเสียสละซึ่งผลที่เกิดตามมาก็คือผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ธรรมาภิบาล เป็นแนวทางการบริหารที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบแบบแผนในหลายระดับ เริ่มต้นตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (บวรศักดิ์ อูวรรณโน, 2542) อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ, 2548) ต่อมารัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หน่วยงานระดับรองได้ประกาศหลักการการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาโดยได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวง พ.ศ. 2546 ได้มีเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระคล่องตัว

สามารถบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้สะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามหลักการกระจายอำนาจและการบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

(School-Based Management; SBM) (ธีระ รุญเจริญ, 2548) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง “การบริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาชาติ ยึดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล” (รุ่ง แก้วแดง, 2546) ดังนั้นสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐก็จำเป็นต้องบริหารจัดการสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลและผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการนำหลักการสู่การปฏิบัติ “ผู้บริหารโรงเรียนหากพิจารณาเปรียบเทียบกับผู้บริหารในองค์กรประเภทอื่นแล้วถือว่ามี ความสำคัญมากกว่า ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเป็นองค์กรให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอนและการ เรียนรู้เป็นหลักเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goal) ของโรงเรียนก็คือการเรียนรู้ของนักเรียน” (Hoy & Miskel 2001 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์ และคนอื่นๆ, 2545)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษามากน้อยเพียงใด โดยการศึกษาจาก ความคิดเห็นของข้าราชการครู เพื่อจะได้นำผลการวิจัยเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและเป็น แนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปใช้ในการ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการ บริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้ ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้บริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบ บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มี 6 ประการ และแนวทางการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ข้าราชการครูในสถานศึกษา 32 กลุ่มสหวิทยาเขต ประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ปีการศึกษา 2554 จำนวน 353 คน

1.4.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย ปีการศึกษา 2554 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 184 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.4.3.1 ตัวแปรต้นมี 1 ตัวคือ

- 1) ประสบการณ์การทำงาน ของข้าราชการครูแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ
 - (1) ตั้งแต่ 10 ปีลงมา
 - (2) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

1.4.3.1 ตัวแปรตาม ได้แก่ความคิดเห็นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา คือ

- 1) หลักนิติธรรม
- 2) หลักคุณธรรม
- 3) หลักความโปร่งใส
- 4) หลักการมีส่วนร่วม
- 5) หลักความรับผิดชอบ
- 6) หลักความคุ้มค่า

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้ ดังนี้

1.5.1 หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารที่ดีโดยใช้กฎเกณฑ์ กติกาที่เหมาะสม ยึดความถูกต้องเป็นธรรม มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีความตระหนักในหน้าที่ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลักธรรมาภิบาลหรือหลักพื้นฐานการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good, Governance) มี 6 ประการคือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

1.5.1.1 หลักนิติธรรม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดยคำนึงถึง กฎระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในสถานศึกษาซึ่ง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเหล่านั้นเกิดจากการสร้างข้อตกลง

ร่วมกัน และการบังคับใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับดังกล่าวต้องเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกฝ่ายในสถานศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเหล่านั้นต้องนำมาซึ่งความเสมอภาคของสมาชิกในสถานศึกษารวมทั้งเป็นการแสดงภาพรวมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการควบคุมและพัฒนาสังคมด้วย

1.5.1.2 หลักคุณธรรม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดย การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทนมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ เป็นพลเมืองดี คือ ปฏิบัติตามพราวาธรรม ได้แก่ 1) สัจจะ คือ การรักษาความสัตย์ 2) ทมะ คือ การรู้จักข่มใจตนเอง 3) ขันติ คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม 4) จาคะ คือ การรู้จักละวางความชั่วความทุจริต การสร้างความตระหนักเพื่อปลูกฝังให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและนักเรียนปฏิบัติในลักษณะเดียวกันและเป็นผู้มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

1.5.1.3 หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของบุคลากรในสถานศึกษา โดยปรับปรุงกลไกการทำงาน ปรับปรุงระบบสารสนเทศให้เป็นระเบียบ สะดวกต่อการใช้งาน การสืบค้น และการชี้แจงเหตุผลได้ชัดเจน จัดทำเอกสารคู่มือ ขั้นตอนวิธีทำงาน การติดต่อกันและสามารถตรวจสอบการทำงานได้ ภายในสถานศึกษาจะต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจ การบริหารงาน การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร มีการสื่อสาร การสร้างระบบประชาสัมพันธ์การเผยแพร่ผลงาน การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้รับทราบ

1.5.1.4 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารงานหรือดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษา ได้ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมสนับสนุน ร่วมระดมทรัพยากร ร่วมติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการ ปฏิบัติงาน

1.5.1.5 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องตาม กฎ ระเบียบของสถานศึกษา ผู้รับบริการ และส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานดังกล่าว ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียหาย ตลอดจนพร้อมแสดงข้อเท็จจริงการประกอบการกิจต่อสาธารณชนสามารถชี้แจงเหตุผลได้พร้อมรับการตรวจสอบจากสาธารณชน

1.5.1.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา บริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนดังกล่าวจัดทำขึ้นจากการศึกษาข้อมูล สภาพปัจจุบันปัญหาที่แท้จริง เช่น การบริหารเวลา มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีข้อมูลด้านบุคลากรเพื่อประกอบการตัดสินใจสั่งการ มีการรณรงค์สร้างความตระหนัก ส่งเสริม การให้รางวัลด้านความประหยัด การบริหารงบประมาณ มีการควบคุม กำกับ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน

1.5.2 การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา หมายถึง ระดับการนำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ ดังกล่าวแล้วมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา

1.5.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 หมายถึง หน่วยงานที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ สนับสนุน ส่งเสริมและประสานงานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์

1.5.4 สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.5.5 ผู้อำนวยการสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.5.6 ข้าราชการครู หมายถึง บุคลากรที่ดำรงตำแหน่ง ครูผู้ช่วย ครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.5.7 ประสพการณ์การทำงาน หมายถึง การแบ่งกลุ่มข้าราชการครูตามอายุการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 2 ระดับดังนี้

1.5.7.1 จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 10 ปีลงมา

1.5.7.2 จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เป็นแนวทางการพัฒนา การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

1.6.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ปฏิบัติราชการโดยนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ได้เหมาะสมมากขึ้น

GRAD VRU

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 นโยบายรัฐเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

2.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

2.1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554-2559) ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

2.1.3 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

2.1.4 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

2.2.1 ความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

2.2.2 แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล

2.2.3 ธรรมาภิบาลกับแนวปฏิรูปสังคมไทย

2.2.4 ความหมายของการบริหารจัดการ

2.2.5 แนวคิดในการบริหารจัดการที่ดี

2.2.6 การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐ

2.3 แนวทางดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของกระทรวงศึกษาธิการ

2.4 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักธรรมาภิบาล

2.5 หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 การสังเคราะห์ตัวแปร

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 นโยบายรัฐเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

2.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

จากการที่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พบว่าเจตนารมณ์หลัก คือ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบอำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติมาตราต่างๆ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลในหลายประเด็น เช่น ความโปร่งใส ความมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และ บุญมี ลี, 2544) นอกจากนี้ได้

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ว่ามีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล เช่น ประพัฒน์โพธิ์วิรุณ (2544) อานันท์ ปันยารชุน (2542) ชีระ รุญเจริญ (2548)

ซึ่งสรุปได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีมาตราต่างๆ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลในด้าน การมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใส การตรวจสอบความรับผิดชอบ การกระจายอำนาจ ความมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญมีเป้าหมายในการปฏิรูปการเมือง และระบบราชการให้มีความสุจริต โปร่งใส มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจและสนองความต้องการของประชาชน

2.1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554-2559) ที่เกี่ยวข้องของกับหลักธรรมาภิบาล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554-2559) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดีเป็นยุทธศาสตร์หลักของแผน โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่จะนำหลักการบริหารจัดการที่ดีเป็นแนวทางการดำเนินการของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อส่วนรวมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานที่โปร่งใสมากขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนาองค์กรต่างๆ ให้มีความเข้มแข็งสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาระบบธรรมาภิบาล กระแสการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2554)

2.1.2.1 ปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐไปสู่แนวทางการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการทำงานทุกภาคส่วน ในการฟื้นฟูประเทศและสร้างความแข็งแกร่งของระบบเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาสู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม มีประสิทธิภาพมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

2.1.2.2 กระจายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การบริการของรัฐสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมตัดสินใจและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1.2.3 ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกภาคส่วนในทุกระดับอย่างจริงจัง ทั้งในภาคการเมือง ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้องและเฝ้าระวังผลประโยชน์ส่วนรวม

2.1.2.4 การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และระบบการเมืองที่โปร่งใส ตลอดจนปลูกจิตสำนึกของข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง นักธุรกิจ ประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

2.1.2.5 เสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีของภาคเอกชน ให้ประกอบธุรกิจโดยมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย สร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค

2.1.2.6 เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนให้มีความเข้มแข็งที่ถูกต้องมีภูมิคุ้มกันสร้างความตระหนักปลูกจิตสำนึกของครอบครัวและชุมชนให้ดำเนินชีวิตโดยยึดความพอเพียง มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม และมีวินัยเพื่อให้ครอบครัวและชุมชนเป็นรากฐานที่สำคัญของการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย

จากยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ทั้ง 6 ประการ ได้ให้ความสำคัญและเน้นเรื่องความโปร่งใส การตรวจสอบ การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมตัดสินใจ ความซื่อสัตย์สุจริต การถ่วงดุลทุกภาคส่วน มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม ยึดทางสายกลาง จึงสรุปได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 สอดรับกับหลักธรรมาภิบาลโดยแท้จริง

2.1.3 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ บรรลุผลตามเจตนารมณ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงได้มีการกำหนดกติกาใหม่ของการบริหารราชการแผ่นดินขึ้นในรูปแบบของ พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ทั้งนี้เป็นการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีคิดและวิธีการทำงานรวมทั้งวัฒนธรรมการทำงานของบุคลากรภาครัฐ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดขอบเขตแบบแผนและวิธีปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centered) ซึ่งการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ก็คือ การปฏิบัติราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายหลักอย่างน้อย 7 ประการ (การพัฒนาระบบราชการไทย, 2549) ประกอบด้วย

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินกว่าความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนอง
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของได้มีการขยายความ และเสนอแนะวิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายไว้ในหมวดต่างๆ ดังกล่าว คือ หมวด 1 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

เป็นการปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศโดยมีวิธีการดำเนินการต่างๆ ที่กำหนดไว้เป็นหลักทั่วไปให้ส่วนราชการนำไปเป็นแนวทางในการปรับใช้ เช่น ในการกำหนดภารกิจแต่ละเรื่อง ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประเทศความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวมความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนทั่วไป โดยก่อนการดำเนินการภารกิจจะต้องศึกษาวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสีย และวางระบบหรือกลไกการทำงานที่ชัดเจน โปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นและสำรวจความพึงพอใจของสังคม เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเสมอ

หมวด 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

เป็นการมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง เป็นไปในทางเดียวกัน กับภารกิจและวัตถุประสงค์ของแต่ละงาน โดยผลลัพธ์นั้นจะต้องคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน

ในการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ส่วนราชการต้องมีแผนปฏิบัติงานเป็น เครื่องมือกำกับการทำงานก่อนเริ่มลงมือทำงาน โดยในแผนปฏิบัติงานดังกล่าว ต้องมีรายละเอียด แสดงขั้นตอนระยะเวลาและงบประมาณ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของภารกิจและตัวชี้วัดความสำเร็จ ของภารกิจ อีกทั้งระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานนั้น

นอกจากนี้ยังต้องมีการบริหารราชการแบบบูรณาการ เพื่อให้ภารกิจที่มีความ เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานได้มีการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมไปถึงการกำหนดให้ส่วนราชการพัฒนาความรู้ในหน่วยงานของตน เพื่อให้เป็นองค์การแห่งการ เรียนรู้อย่างสม่ำเสมออีกด้วย

ในหมวดนี้ยังได้วางระบบการปฏิบัติราชการแนวใหม่ที่สร้างความรับผิดชอบให้ผู้ บริหารงานโดยการจัดทำความตกลงในการปฏิบัติงานหรือคำรับรองการปฏิบัติราชการ เพื่อให้การ กำกับการปฏิบัติราชการประสบความสำเร็จและเกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน

สาระสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การกำหนดแผนบริการราชการ โดยกำหนดให้มีการ จัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน 4 ปี ซึ่งเป็นการนำนโยบายของรัฐบาลมาแปลงเป็นแผนที่ สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐธรรมนูญและแผนพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ จากนั้นก็ถ่ายทอด ออกมาเป็นแผนปฏิบัติราชการแผ่นดิน ทั้งแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

หมวด 3 การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ ภาครัฐ

เป็นการกำหนดวิธีการทำงานของส่วนราชการให้มีประสิทธิภาพและสามารถวัด ความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจได้ โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ การทำงานที่เน้นหลักความ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ หลักความคุ้มค่า สามารถวัดผลได้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมา ปรับปรุงวิธีการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป หลักความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการ ปฏิบัติราชการของผู้รับผิดชอบในเรื่องต่างๆ

หมวด 4 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ในหมวดนี้ได้กำหนดหน้าที่ให้ส่วนราชการปฏิบัติ เพื่อลดระยะเวลาในการพิจารณา การส่งอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่มีผลโดยตรงต่อประชาชนให้เกิดความสะดวกและ รวดเร็วยิ่งขึ้น อาทิ การกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยมีหลักเกณฑ์การควบคุม ติดตามและกำกับ ดูแลการใช้อำนาจ และความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจและผู้มอบอำนาจ การจัดทำแผนภูมิ แสดงขั้นตอนและระยะเวลาการทำงานแสดงให้เห็นประชาชนได้รับรู้และสามารถตรวจสอบได้

ในหมวดนี้ยังได้กล่าวถึง การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม โดยการรวบรวมงานบริการต่างๆ ของรัฐมาให้บริการ ณ จุดบริการเดียว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนและลด ระยะเวลาและขั้นตอนในการขอรับบริการต่างๆ

หมวด 5 การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

เป็นการให้ส่วนราชการตรวจสอบหน่วยงานของตน เพื่อปรับปรุงภารกิจให้เหมาะสมกับสภาพการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือสอดคล้องกับการปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนปฏิบัติราชการด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การทบทวนภารกิจอยู่เสมอว่าภารกิจใดจำเป็นต้องดำเนินต่อไป หรือควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ยกเลิก ตามความเหมาะสม รวมทั้งการทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภารกิจ

หมวด 6 การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่รวดเร็ว ขณะเดียวกันก็ให้ภาครัฐตรวจสอบความต้องการของประชาชน รับรู้สภาพปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ โดยมีวิธีการดำเนินการที่สำคัญๆ เช่น การกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน และประกาศให้ประชาชนและข้าราชการได้รับทราบ เพื่อแสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ การจัดระบบสารสนเทศเป็นการส่งเสริมให้ส่วนราชการพัฒนาการให้บริการของตน โดยใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของการรับฟังข้อร้องเรียน โดยส่วนราชการต้องจัดระบบรับฟัง และจัดการกับข้อร้องเรียนต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาจากการให้บริการและนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติราชการให้มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้

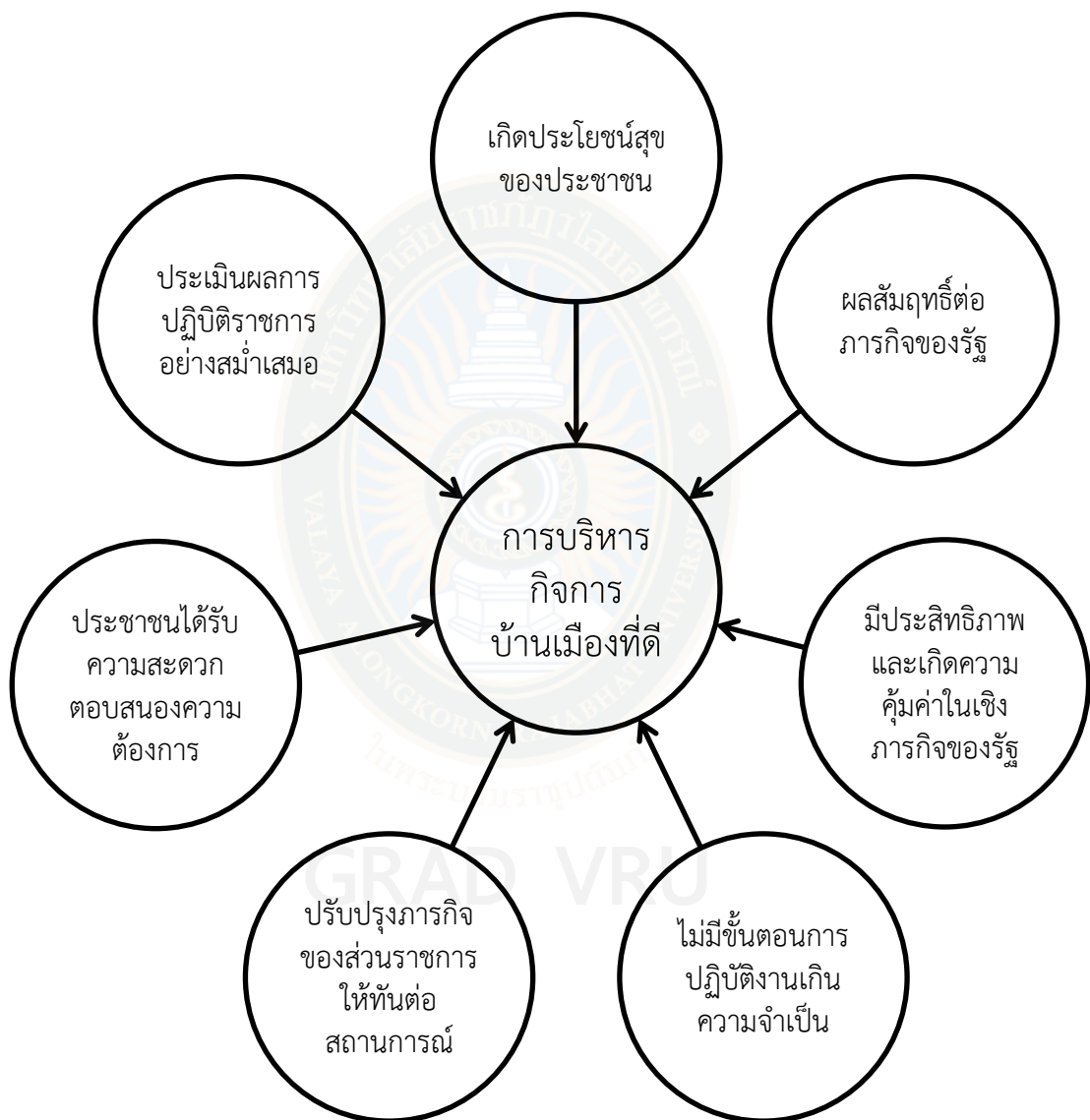
อีกประการหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ในหมวดนี้ก็คือ การเปิดเผยข้อมูล โดยส่วนราชการจะต้องเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติราชการ รวมทั้งเรื่องงบประมาณการจ่าย การจัดซื้อจัดจ้าง ให้สาธารณชนรับทราบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

หมวด 7 การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

เพื่อวัดผลการปฏิบัติราชการ ทั้งในเรื่องผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเรื่องระดับของคุณภาพและความพึงพอใจ โดยการประเมินผลการปฏิบัติราชการนั้นมีวิธีต่างๆ ได้แก่ การประเมินผลโดยผู้ประเมินอิสระ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการความพึงพอใจของผู้รับบริการและความคุ้มค่าในภารกิจ การประเมินผลประสิทธิภาพในการบังคับบัญชาของแต่ละระดับและการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ รวมทั้งการจัดสรรเงินรางวัลเพื่อเป็นบำเหน็จความชอบในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และมุ่งใจให้ส่วนราชการพัฒนาการปฏิบัติราชการให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพต่อไป

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 นับเป็นก้าวสำคัญของการกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการสมัยใหม่อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรโดยวางหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการให้มีความชัดเจน สามารถวัดผลได้ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยยึดเอาประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง เพื่อให้การบริหารราชการตอบสนองความต้องการและยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ซึ่งเป้าหมายหลักทั้ง 7 ประการ สรุปลงเป็นแผนภูมิดังภาพที่ 1 ดังนี้

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (ม.6)

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิแสดงการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32

จากพระราชกฤษฎีกาฯ ดังกล่าว สถานศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐต้องมีความตระหนักและต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ ในช่วงภาวะวิกฤตของประเทศไทย พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ (2549) ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษปาฐกถาเรื่องแนวทางพระราชดำริสู่การบริหารจัดการภาครัฐ ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เมื่อ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 โดยนำแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ไว้เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารรวบรวมได้มี 14 ประการ คือ

1. การบริหารจะต้องเป็นการบริหารเพื่อความมั่นคงของชาติ เพื่อความเจริญของประเทศและเพื่อความผาสุกของประชาชน การบริหารจะต้องไม่เอาประโยชน์ส่วนตัวประโยชน์ของญาติพี่น้องประโยชน์บริวารเข้ามาเกี่ยวข้อง

2. จะต้องบริหารด้วยความสามัคคี เพราะจะนำไปสู่ความร่วมมือและความเข้มแข็งทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ

3. จะต้องบริหารด้วยความซื่อสัตย์สุจริต พระองค์ทรงรับสั่งว่าจะต้องซื่อสัตย์สุจริตทั้งในความคิด การพูดและการกระทำ ผู้บริหารนอกจากจะซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ต้องดูแลคนรอบข้างตัวให้ซื่อสัตย์สุจริตด้วย ยิ่งไปกว่านั้นผู้บริหารจำต้องเสียสละและจงรักภักดีด้วย

4. จะต้องเป็นการบริหารที่ถูกต้อง คือ ถูกต้องตามกฎหมาย ตามกฎเกณฑ์ เที่ยงธรรม เที่ยงตรง มีประสิทธิภาพและให้ประสิทธิผลสูง ผู้บริหารจะต้องมีมาตรฐานเดียวกัน เสมอหน้ากันทั่วถึงกัน ต้องไม่มีหลายมาตรฐานหรือไม่มีมาตรฐานเลย หรือใช้มาตรฐานตามอารมณ์ มาตรฐานตามกิเลส

5. จะต้องเป็นการบริหารงานที่เป็นเอกภาพ คือ การประสานงาน ประสานประโยชน์ ระหว่างหน่วยงาน พระราชดำรินี้ชัดเจนและเข้าใจง่าย แต่โดยข้อเท็จจริง หน่วยงานภาครัฐค่อนข้างละเลยจนเป็นอุปสรรคที่ไม่มีในตำรา บางทีก็กลายเป็นการแข่งขัน หรือกลายเป็นการแก่งแย่งกันเองระหว่างหน่วยงานต่างๆ

6. ต้องบริหารด้วยความเรียบง่ายต่อเนื่อง อย่างเช่น พระมหาชนก ผู้บริหารจะต้องไม่กลัวลำบาก กลัวเหนื่อย ดำรงความมุ่งหมายอย่างกล้าหาญ กล้าเผชิญอุปสรรคและอดทนต่อความยากลำบาก

7. ผู้บริหารต้องไม่หวาดกลัวต่ออิทธิพลใดๆ และต้องอยู่กับคนละฝ่ายกับความไม่ถูกต้อง

8. ผู้บริหารจะต้องศึกษาหาความรู้อย่างจริงจัง ลึกซึ้ง อย่างกว้างขวาง ทั้งทางลึกและทางกว้าง

9. ผู้บริหารจะต้องมีความสำนึกในความรับผิดชอบ และเห็นความสำคัญของงาน ความรับผิดชอบหมายถึงความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามกฎที่กำหนด พระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งว่า การเห็นความสำคัญของงานความสำนึกในความรับผิดชอบและความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ต้องทำพร้อมกันและควบคู่กันไป

10. ผู้บริหารจะต้องรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและฉลาดมีความถูกต้องเหมาะสมพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานทฤษฎีใหม่ที่ได้ยินจนชินหูว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการชี้แนวทางในการดำรงชีวิตให้พออยู่พอกินทำให้เกิดการสมดุลในการดำรงชีพอย่างประหยัดและฉลาด

11. ผู้บริหารจะต้องมีสติปัญญาสามารถพิจารณาปัญหาได้กว้างไกลรอบคอบทุกแง่มุมผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ ทันทสมัย ทันเหตุการณ์ทั่วโลก โดยเฉพาะในสาขาอาชีพของตน

12. ผู้บริหารจะต้องแน่วแน่ที่จะแก้ไขในสิ่งผิด ผู้บริหารจะต้องกล้าที่จะรับผิดชอบในสิ่งที่ผิดและมีความแน่วแน่ที่จะแก้ไข การบริหารย่อมผิดพลาดได้ แม้จะรอบคอบระมัดระวังแล้ว ดังนั้น การแก้ไขสิ่งที่ผิดจึงไม่ใช่เรื่องที่น่าอาย การทำชั่วประพฤตชั่วต่างหากที่น่าอาย

13. ผู้บริหารจะต้องบริหารแบบปิดทองหลังองค์พระปฏิมา ทรงหมายถึง การโอ้อวด มุ่งแต่ผลงานไม่หวังคำชมเชย ภูมิใจแต่ความสำเร็จ

14. ผู้บริหารทุกระดับที่มีผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

จากการปาฐกถาของประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษดังกล่าว ถึงแม้จะเน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม แต่รายละเอียดทั้ง 14 ประการจะอยู่ในกรอบของหลักธรรมาภิบาล ที่ผู้บริหารทุกระดับทุกองค์การจะต้องนำไปปฏิบัติและหลักธรรมาภิบาลหรือหลักบริหารจัดการที่ดี เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ รัฐบาลจึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.4 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญที่กล่าวถึง การดำเนินการตามระเบียบ ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมายกลยุทธ์ แนวทางปฏิบัติ มาตรการ ตลอดจน หลักการพื้นฐาน 6 ประการ ดังนี้

2.1.4.1 จุดมุ่งหมาย

1) สร้างกฎเกณฑ์และกลไกที่ดีในการบริหารบ้านเมืองและสังคมเพื่อให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง สามารถส่งสัญญาณเตือนภัยและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องสามารถเปลี่ยนกลไกพื้นเพื่อการทำงานและการประสานงานในภาครัฐและเอกชนรองรับได้อย่างทันท่วงที

2) พัฒนาศักยภาพของนักวิชาการให้สามารถศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคัดบกร่องต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมอย่างถูกต้องกล้าหาญและมีจริยธรรม

3) ปรับปรุงระบบการตัดสินใจและการบริหารภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนให้รวดเร็วชัดเจนและเป็นธรรม

4) ขยายโอกาสของประชาชนในการรับข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง เพื่อร่วมกับภาครัฐในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาส่วนรวม

5) ขจัดการทุจริตประพฤตมิชอบและหลีกเลี่ยงกฎหมายแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนหรือกิจการที่ตนมีส่วนได้เสียทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนเพื่อให้เกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมร่วมกัน

2.1.4.2 หลักการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ ได้แก่

1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

2.1.4.3 กลยุทธ์

เพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาค ส่วนของสังคมจำเป็นต้องร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะเฉพาะหน้า ระยะกลางและระยะ ยาวโดยต้องมีการปฏิรูปใน 3 ส่วน ดังนี้

ภาครัฐ ต้องปฏิรูปบทบาทหน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของ หน่วยงาน รัฐให้มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ถือประชาชน เป็น เป้าหมายสูงสุดในการทำงานสามารถทำงานร่วมกับภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนได้อย่าง ราบรื่น

ภาคธุรกิจเอกชน ต้องปฏิรูปการทำงานโดยยึดกติกาที่โปร่งใส มีความ รับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น เป็นธรรมต่อลูกค้ารับผิดชอบต่อสังคมทำงานร่วมกับภาครัฐและภาคประชาชน ได้อย่างราบรื่น

ภาคประชาชน ต้องสร้างเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของการสร้าง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

2.1.4.4 แนวทางปฏิบัติ

1) สร้างความตระหนักร่วมกันในสังคมเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างสรรค์ กลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2) ออกกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ ที่จำเป็นรวมทั้งการ ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

3) เร่งรัดให้เกิดการปฏิรูปภาครัฐและปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

4) เร่งรัดการแก้ไขปัญหาการทุจริตประพตมิชอบในภาครัฐและภาคธุรกิจ เอกชน

5) เร่งรัดสร้างมาตรฐานการดำเนินงาน

2.1.4.5 มาตรการ

1) เร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐทำความเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นที่ ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการ 6 ประการ

2) เร่งรัดดำเนินการเพื่อออกกฎหมายตามรัฐธรรมนูญให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

3) เร่งรัดการดำเนินการตามแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ

4) เร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540

5) ส่งเสริมและกำกับให้หน่วยงานของรัฐกำหนดแผนการสร้าง ความโปร่งใส และป้องกันการทุจริตประพตมิชอบในระบบราชการและรายงานผลการดำเนินการในรอบปีต่อ คณะรัฐมนตรี

6) สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพตมิชอบในวงราชการ

7) ให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลังและหน่วยงานของรัฐอื่นที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจเอกชน ส่งเสริม สนับสนุนระบบเศรษฐกิจเสรี โดยอาศัยกลไกตลาด ให้ความคุ้มครองผู้บริโภค ส่งเสริมให้มีมาตรฐานที่ดีในการดำเนินธุรกิจทั้งนี้ได้มีการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐและผู้เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินการ ความคืบหน้าตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่อคณะรัฐมนตรีเป็นระยะหรือตามเวลาที่กำหนด

2.1.4.6 หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

การดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 กำหนดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการคือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า เพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติแต่ละหลักการสามารถจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาครัฐ และระดับองค์กร ซึ่งแต่ละระดับมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ระดับองค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดีจะช่วยสนับสนุนการจัดการที่ดีของระดับภาครัฐ และระดับประเทศต่อไป ซึ่งสาระสำคัญมีดังนี้

1) หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิกโดยมีแนวทางการดำเนินการตามหลักนิติธรรมในระดับประเทศ ระดับภาครัฐ และระดับองค์กรดังนี้

1.1) ในระดับประเทศ กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ เป็นไปด้วยความชอบธรรม เนื้อหาของกฎหมายมีความทันสมัย เป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น จะต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค

1.2) ในระดับภาครัฐ การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบที่ใช้ในการบริหารงานร่วมกันในภาครัฐ เช่น กฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ พัสดุ และบริหารงานบุคคล

1.3) ในระดับองค์กรกฎ กติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การทำงาน การเข้าร่วมประชุมตรงเวลา การให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาครวมถึงข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่ภายในองค์กร

2) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ โดยมีแนวทางการดำเนินการตามหลักคุณธรรมในระดับประเทศ ระดับภาครัฐและระดับองค์กร ดังนี้

2.1) ในระดับประเทศประชาชนแต่ละคนทำหน้าที่อย่างถูกต้อง คือ แต่ละคนเลือกทำงานที่สุจริต และเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมายและพลเมืองดี คือ ถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ได้แก่ สัจจะ – การรักษาความสัตย์ ทมะ – การรู้จักข่มใจตนเอง ชันติ – การอดทนอดกลั้นและอดออม และจาคะ – การรู้จักละวางความชั่วทุจริต

2.2) ในระดับภาครัฐผู้แทนประชาชนที่เข้ามาบริหารราชการจะต้องทำหน้าที่ด้วยความชอบธรรม ทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 77

2.3) ในระดับองค์การเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 คือ จรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ร่วมงาน ต่อประชาชนและสังคม

3) หลักความโปร่งใสหมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การทุกวงการให้มีความโปร่งใส โดยมีแนวทางหลักดำเนินการความโปร่งใส ในระดับประเทศ ระดับภาครัฐ และระดับองค์การดังนี้

3.1) ในระดับประเทศ ประชาชนมีอิสระในการสื่อสาร สื่อมวลชนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีจริยธรรม มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข่าวสารข้อมูลได้อย่างสะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้

3.2) ในระดับภาครัฐ การตัดสินใจและการปฏิบัติงานของภาครัฐต้องมีความโปร่งใส ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐจะช่วยภาคธุรกิจของเอกชน และประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ช่วยให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้ถูกต้องกับความเป็นจริงอันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น

3.3) ในระดับองค์การ ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่องาน และสามารถตรวจสอบการทำงานได้ ภายในองค์การต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจในการบริหารงานการเงิน การบริหารงานบุคคล มีการสื่อสารที่ดี เพื่อให้สมาชิกขององค์การได้รับทราบความเคลื่อนไหวขององค์การ

4) หลักการมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจ ปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็นการโต้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ โดยมีแนวทางการดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วมในระดับประเทศ ระดับภาครัฐและระดับองค์การดังนี้

4.1) ในระดับประเทศรัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตน (มาตรา 60) และให้รัฐส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจในทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ (มาตรา 76) ให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้นๆ (มาตรา 78) และให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมด้วย (มาตรา 81)

4.2) ในระดับภาคีรัฐระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2523 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นในปัญหาสำคัญของชาติที่มีข้อโต้เถียงหลายฝ่าย เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินงานอันมีผลกระทบต่อประชาชนและควรมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับบริการเพื่อปรับปรุงงานให้เกิดประโยชน์สูงขึ้น

4.3) ในระดับองค์การจะต้องมีการวางแผนระบบการรับฟังความคิดเห็นและการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ขณะเดียวกันภายในองค์การต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารภายในด้วย

5) หลักความรับผิดชอบหมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน ซึ่งแนวทางการดำเนินการหลักความรับผิดชอบในระดับประเทศ ระดับภาคีรัฐ และระดับองค์การมีดังนี้

5.1) ในระดับประเทศ ประชาชนรู้เข้าใจในสิทธิ เสรีภาพ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของภาครัฐ ธุรกิจเอกชนมีหน้าที่สร้างสรรค์สินค้าและบริการคุณภาพปลอดภัยให้ผู้บริโภคและไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อาศัยในท้องถิ่น

5.2) ในระดับภาคีรัฐมาตรา 88 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดแนวทางสำหรับตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใด เพื่อจะบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่อรัฐสภาปีละ 1 ครั้ง การจัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำจะต้องมีความชัดเจนโดยให้ฝ่ายการเมืองรับผิดชอบในเรื่องนโยบายส่วนฝ่ายประจำรับผิดชอบในการดำเนินงานให้บรรลุผลตามนโยบาย กรณีเกิดปัญหาในสังคมภาครัฐต้องชี้แจงต่อประชาชนได้

5.3) ในระดับองค์การมีการกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจรัฐใหม่ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ระดับล่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบในทุกระดับมีความชัดเจนและมีรายงานประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จ ตลอดจนมีการรณรงค์ให้ประชาชนรับผิดชอบด้วย

6) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนา

ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืนโดยมีแนวทางการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่าในระดับประเทศ ระดับภาครัฐ ระดับองค์กรดังนี้

6.1) ในระดับประเทศ การใช้ทรัพยากรของประเทศต้องเป็นไปด้วยความประหยัดหมุนเวียนใช้และสร้างทดแทนใหม่ อย่างมีประสิทธิภาพ พยายามลดมลภาวะทั้งในดินในน้ำ และบนอากาศ เพื่อการส่งทอดทรัพยากรที่มีความสมบูรณ์ให้คนไทยรุ่นถัดไป

6.2) ในระดับภาครัฐทุกหน่วยงานต้องใช้งบประมาณอย่างประหยัดมีการรายงานการทำงาน และแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความเข้าใจอย่างดีในเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของโครงการ

6.3) ในระดับองค์กรผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบเพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชนทำได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไป เลือกนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

แนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้นมีมานานแล้ว พระราชทานวิสิฐได้กล่าวไว้ในหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานตามแบบบูรณาการ ในหัวข้อ พระมหากษัตริย์กับหลักธรรมาภิบาลว่า หลักธรรมที่หัวหน้าฝ่ายปกครองฝ่ายบริหารทุกระดับ จะพึงใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพสูงนั้นคือ หลักธรรมาภิบาล ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐของปวงชนชาวไทย ได้ทรงใช้ในการปกครองประเทศมาตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์สิริราชสมบัติ เมื่อพระองค์ได้ตั้งพระราชสัตยาธิษฐานและทรงประกาศพระปฐมบรมราชโองการที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ว่า “เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา สมเด็จพระมหิตลธิราชสุมาลย์เจ้ากษัตริย์ปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ทั้งปวงโดยชอบธรรม คือ โดยหลักธรรมาภิบาลนี้ บำบัดทุกข์บำรุงสุข พสกนิกรของพระองค์ให้ได้อยู่เย็นเป็นสุขตามสมควรแก่ฐานะตลอดมา (พระราชทานวิสิฐ, 2548) จากคำกล่าวของพระราชทานวิสิฐที่อ้างเอาพระราชดำรัสมานี้ แสดงให้เห็นว่าหลักธรรมาภิบาลได้เกิดขึ้นในประเทศไทยมานานแล้ว ซึ่งความหมายและแนวคิดของหลักธรรมาภิบาลมีดังนี้

2.2.1 ความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

คำว่าธรรมาภิบาล มาจากคำ 2 คำ คือ ธรรมาภิบาล = ธรรมะ + อภิบาล ธรรมะ หมายถึง ความดี ความถูกต้อง ความประพฤติดี ประพฤติชอบ อภิบาล หมายถึง การปกครอง บำรุงรักษา หรือการบริหาร ธรรมาภิบาล จึงหมายถึง การบริหารอย่างเป็นธรรม การบริหารจัดการที่ดีหรือบริหารอย่างโปร่งใส สุจริตยุติธรรม (หวน พินธุพันธ์, 2548)

เดิมราชบัณฑิตยสถานจะบัญญัติศัพท์นี้ขึ้นมา เรียกว่า “วิธีการปกครองที่ดี” แต่ทางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีใช้คำว่า “การกำกับดูแลกิจการที่ดี”

ธรรมาภิบาล ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Good Governance ซึ่งคำแปลของสองคำนี้คือ “Good” แปลว่า “ดี” และคำว่า “Governance” แปลว่า “การกำกับที่ดี การดูแลอย่างดี”

คำว่า Government แปลว่า รัฐบาล Government แปลว่า ปกครองและ Governance ตลาดหลักทรัพย์ของไทยใช้คำว่า การกำกับดูแลกิจการ คำว่า Good Governance ภาครัฐใช้คำว่า ธรรมรัฐและธรรมาภิบาล ส่วนภาคเอกชนใช้คำว่า บรรษัทภิบาล หรือการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดังนั้น ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance จึงหมายถึง หลักคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดีเช่น ในองค์กรหรือในหน่วยราชการไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง งานไม่ด้อยประสิทธิภาพ (กฤษฎี อุทัยรัตน์, 2546)

เสรี พงศ์พิศ (2547) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจหรือ การกำหนดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะสถาบันสาธารณะที่ดำเนินการเพื่อสาธารณะ

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การที่กลไกของรัฐทั้งการเมืองและการบริหารมีความ แข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส รับผิดชอบ (ชยอนันต์ สมุทวณิช, 2541 อ้างถึงใน เนาวรัช แยมแสงสังข์, 2545)

ธีรยุทธ บุญมี ให้ความหมายของหลักธรรมาภิบาลว่า หมายถึง การบริหารจัดการ ประเทศที่ดีในทุกๆ ด้าน และทุกๆ ระดับการบริหารจัดการที่ดีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้โดยมีหลักความคิด ว่า ทั้งประชาชน ข้าราชการ ผู้บริหารประเทศ ร่วมมือสามประสานเป็นหุ้นส่วน (Partner Ship) ในการกำหนดชะตากรรมประเทศ แต่การเป็นหุ้นส่วนไม่ใช่หลักประกันว่าจะเกิดธรรมรัฐยังต้องหมายถึง การมีกฎเกณฑ์กติกา ที่จะให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมและการมีส่วนร่วมของสังคม ในการกำหนดนโยบาย บริหาร ตรวจสอบ ประเมินผลอย่างจริงจัง (เนาวรัช แยมแสงสังข์, 2545)

จากความหมายของหลักธรรมาภิบาลที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึงการปกครองที่ดีโดยใช้กฎเกณฑ์กติกาที่เหมาะสม ยึดความถูกต้องเป็นธรรม มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีความตระหนักในหน้าที่ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะทำให้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข อันจะเป็นรากฐานทางด้านความมั่นคงของประเทศทั้ง ด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

2.2.2 แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล

แนวคิดการพัฒนาย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดที่มีส่วนสำคัญยิ่งที่ก่อให้เกิดการนำหลัก ธรรมาภิบาลมาใช้ในปัจจุบัน เนื่องจากการพัฒนาย่างยั่งยืนเริ่มกล่าวถึง “ความยุติธรรมระหว่างคน 2 ยุค” มุมมองของมนุษย์จะต้องถูกปรับเปลี่ยน ให้เปิดกว้างยอมรับความจริงที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่จะติดตามมาจากการกระทำของตน มนุษย์จะต้องประสานแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และจริยศาสตร์เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างเป็นข้อกำหนดทั่วไปขึ้น โดยเริ่มจากการปูพื้นฐานความรู้ทางนิเวศวิทยา และระบบนิเวศสร้างความเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ในระหว่างสิ่งมีชีวิตด้วยกันเอง และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ต่อจากนั้นจึงชี้ให้เห็นถึงหลักการถ่ายทอดพลังงาน และวัฏจักรของสสาร ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการทำให้สสาร และพลังงานสามารถหมุนเวียน ในระบบนิเวศ ก็จำเป็นต้องสร้างให้เกิดเป็นความคิดรวบยอดขึ้นในระบบความคิดพร้อมนำไปเชื่อมโยง กับประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาที่ยั่งยืน ประสบความสำเร็จ ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยทั่วไป หมายถึง การพัฒนาเพื่อบรรลุถึงความต้องการของมนุษยชาติในปัจจุบัน (โดยเฉพาะคนยากจน) ขณะเดียวกันก็จะต้องไม่เป็นการลดทอนหรือเบียดบังโอกาสที่จะบรรลุความ

ต้องการพื้นฐานของมนุษย์ของรุ่นต่อไปด้วยซึ่งนักนิเวศวิทยามีความเห็นว่าย่อมจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด และวิถีทางการดำรงชีวิตของตนในปัจจุบันใหม่ ถอนรากถอนโคนเล็กความคิดที่เรียกว่า สภาพจิตแบบบุกฝ่าพรมแดน หรือ Frontier Mentality เปลี่ยนวิธีคิด โลกทัศน์ นิเวศวิทยา และสังคมวิทยา แต่ละท่านอาจแตกต่างกันบ้าง ในหัวข้อปลีกย่อยแต่ประเด็นหลักๆ Miller G. Tyler ได้แสดงออกมานั้นย้ำให้มนุษย์ทุกคนเห็นว่าการประสานหลักการทางวิทยาศาสตร์ จริยธรรม สิ่งแวดล้อม และแนวความคิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างประสมประสานและเป็นรูปธรรมจะทำให้มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ควบคู่กันไปโดยสันติสุขสงบและยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง “การตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต” เนื่องจากทุกครั้งที่มีการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน ต้องมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหา โดยการพัฒนาอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ในลักษณะที่เป็นส่วนรวมหรือมหภาค คือ หากมีความจำเป็นที่จะดำเนินการให้กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในทีใดทีหนึ่งก็ต้องเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมในที่อื่นๆ เป็นการชดเชย เพื่อให้ในแง่มหภาคของคุณภาพสิ่งแวดล้อมคงอยู่ได้ดั้งเดิม

การพัฒนายุคโลกาภิวัตน์ กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และกลไกทางตลาดก่อให้เกิดการเติบโต การผลิตการบริโภคที่เป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมชีวิตมนุษย์ สัตว์และพืชพรรณ ดังนั้น การที่มนุษย์ยังมีการพัฒนาแบบเก่าที่ไม่คำนึงถึงข้อจำกัด ในการพัฒนาอันหมายถึง ข้อจำกัดด้านสภาพความสามารถที่รับรองการบริโภคและการใช้ประโยชน์จากโลกและเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างที่นำมาบริโภค และใช้ประโยชน์หมดลงอีกไม่นานทุกชีวิตบนโลกก็จะหมดลงเพราะมนุษย์ก็จะไม่สามารถอาศัยอยู่บนโลกได้อีก การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเป็นแนวคิดเพื่อที่จะป้องกันมิให้โลกต้องเดินเข้าไปสู่จุดจบ

มาตรการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ความล้มเหลวของการพัฒนาแบบดั้งเดิมที่ผ่านมา นอกจากจะทำลายสิ่งแวดล้อม ชีวิตมนุษย์ สัตว์และพืชพรรณแล้ว ยังพบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศได้สร้างปัญหาความเป็นอยู่ของมนุษย์ และวิวัฒนาการท้องถิ่นอย่างมหึมาศาล เนื่องจากรัฐบาลไม่รับผิดชอบไม่ฉะฉานต่อการตอบสนองของประชาชน ระบบรัฐบาลมีการคอร์รัปชันสูง ขาดประสิทธิภาพ ไม่มีความโปร่งใส นานาชาติจึงได้ประชุมร่วมกัน เพื่อแสวงหาแนวคิดร่วมกันที่เป็นกลางมาเยียวยา ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ผลสรุปที่ได้คือ ทั่วโลกควรปรับเปลี่ยนการพัฒนาเสียใหม่ โดยจะต้องยกเลิกการพัฒนา ซึ่งรัฐเป็นผู้นำและออกคำสั่งแต่เพียงเดียว

ประชาสังคม คือ การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการริเริ่มของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน โดยทุกฝ่ายทางสังคมต่างให้ความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน คำว่า “ประชารัฐ” หมายถึง รัฐซึ่งมีรัฐบาล เอกชนและประชาชนร่วมมือกันในทุกๆ เรื่องที่เป็นสาธารณะนั่นเอง ดังนั้น การที่แนวคิดทางการพัฒนาที่ยั่งยืนจะสำเร็จหรือไม่อย่างไรนั้น ทุกประเทศจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และที่สำคัญ รัฐบาลในหลายๆ ประเทศจะต้องปรับเปลี่ยนมุมมองเสียใหม่ จากที่เคยมองว่ารัฐบาลเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน รัฐบาลจึงสามารถควบคุมและครอบงำประชาชนให้ปฏิบัติตามคำสั่งได้ มาเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งในระดับการรับรู้หรือตัดสินใจขององค์กรของรัฐ และในระดับการตัดสินใจว่าจะต้องมี

การตกลงไว้อย่างชัดเจน สัดส่วนของบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนานั้น ควรจะอยู่ในลักษณะใด หรือที่เรียกว่า “ประชารัฐ” นั้นเองและเพื่อให้การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถแทรกเข้าไปทุกส่วนของสังคมโลก เมื่อเริ่มต้นทศวรรษที่ 1980 องค์การสหประชาชาติจึงเสนอให้ประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบความล้มเหลว ในการพัฒนาตามที่กล่าวมาข้างต้น เร่งปฏิรูประบบเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาการเมือง การบริหาร การศึกษา การจัดและลดความยากจน การส่งเสริมการให้บูรณาการการผลิต การเกษตร การสร้างงานที่พอเพียงกับการเติบโตของประชากร การพิทักษ์สิ่งแวดล้อม และการลดอัตราการขยายของประชากร โดยนำระบบการจัดการที่ดีมาใช้เป็นยุทธศาสตร์พัฒนา เพื่อให้การพัฒนามีภาพของอนาคตที่ที่เป็นรูปธรรม วิธีดังกล่าว เรียกว่า ธรรมภิบาล ธรรมรัฐ การสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือ Good Governance โดยความหมายเดิมนาคารโลก หรือ World Bank ได้ให้คำนิยามไว้ว่า หมายถึง “ลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจรัฐในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจทางสังคมของประเทศ เพื่อพัฒนา” ส่วน Commission on Global Governance ได้ให้คำนิยาม “Governance” ไว้ในเอกสารชื่อ Our Global Neighborhood ว่าหมายถึง ผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีผลประโยชน์ได้กระทำลงในหลายทิศทาง โดยมีลักษณะที่เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลาย และขัดแย้งกันได้ด้วยการทำงานร่วมกันจัดการในเรื่องนั้น

ชยอนันต์ สมุทวณิช (2541) วิธีการจัดการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ UNDP (องค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติหรือ United Nations Development Programmer) ได้นำเสนอไว้ 7 ประการ ควรถูกกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศโลกที่ 3 ซึ่งได้แก่

1. ประชาชนต้องยอมรับในความชอบธรรมของรัฐบาล (Legitimacy) และรัฐบาลจะต้องมีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ทำลงไป
2. ประชาชนจะต้องมีอิสระ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม และในการมีส่วนร่วม
3. จะต้องมีการอบแห่งกฎหมายอย่างชัดเจน และเป็นระบบที่ก่อให้เกิดสถานะที่มั่นคงเป็นหลักประกันชีวิต และการทำงานของพลเมือง รวมทั้งสถานะที่เอื้ออำนวยของผู้ประกอบการและเกษตรกร นอกจากนี้ กฎหมายจะต้องปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเสมอหน้ากัน ทั้งนี้โดยกฎหมายถูกระเบียบข้อบังคับต่างๆ จะต้องเปิดเผยเป็นที่รู้จักล่วงหน้าต้องมีการใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
4. ระบบราชการจะต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินกิจการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการงบประมาณของรัฐซึ่งจะต้องมีการควบคุม ติดตามประเมินผลปฏิบัติงานทั้งของรัฐและบุคลากร เพื่อป้องกันมิให้ใช้ทรัพยากรอย่างมิชอบ
5. จะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือโดยรัฐบาลจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับถึงข้อมูลข่าวสาร เช่น ด้านรายได้ประชาชาติ ดุลการชำระเงิน สภาพการสร้างงาน และดัชนีค่าครองชีพ เป็นต้น
6. จะต้องมีการบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
7. จะต้องมีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐกับขององค์กรประชาสังคมซึ่งหมายถึงองค์กรประชาชน (People’s Organization) และองค์กรอาสาสมัครเอกชน (NGOs) องค์กรประกอบที่กล่าวมาข้างต้นเป็นมิติใหม่ของการพัฒนา โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลาง เป็นแนวทางที่ทุก

ส่วนในโลกจะต้องผนึกกำลังให้เป็นกระแสหลัก โดยจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโลกทัศน์ของผู้นำทุกระดับ (ทั้งภูมิภาค ชาติ ชุมชน) และองค์กรอาสาสมัครเอกชน ไปเป็นแบบพหุนิยมองค์รวม (Holistic Pluralism) ด้วย มิใช่เอกนิยมองค์รวม

สำหรับประเทศไทย นักคิด นักวิชาการ ได้ร่วมกันเปิดเวทีความคิด แลกเปลี่ยนและตีความแนวความคิดเรื่องธรรมรัฐและถูกนำไปกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2545-2549) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตย ได้อาศัยหลักคิดดังกล่าวเป็นแนวทางสำคัญในการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะการเน้นสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาประสิทธิภาพของรัฐและระบบราชการ ให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และหากพิจารณาประกอบกับโครงสร้างของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี 2550 แล้วจะพบว่า “หลักธรรมาภิบาล” ได้ถูกบรรจุไว้อย่างชัดเจนในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างทางการเมือง ให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลยังได้มอบให้สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามแนวทางธรรมรัฐ ต่อมาสำนักงาน ก.พ. ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประชุม เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ลงมติเห็นชอบวาระแห่งชาติ สำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามที่สำนักงาน ก.พ. เสนอและออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งจัดทำแผน และโครงการในการปรับปรุงงานที่รับผิดชอบในสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

2.2.3 ธรรมาภิบาลกับแนวปฏิรูปสังคมไทย

จากความต้องการให้ได้รัฐบาลที่ดีมาบริหารประเทศ นักวิชาการจากสถาบันต่างๆ ได้กล่าวถึงคำอังกฤษ Good Governance ซึ่งถ้าแปลตามตัวก็จะหมายถึงการปกครองที่ดีและได้มีนักวิชาการบางท่านบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า ธรรมาภิบาล คำๆ นี้ มีความสำคัญอย่างมากต่อระบบการปกครองของประเทศ ชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้เทียบความหมายของ Good Governance เป็นไทยว่า รัฐภิบาล และให้ความหมายว่า หมายถึงการที่กลไกของรัฐทั้งการเมืองและการบริหารมีความแข็งแกร่งมีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส รับผิดชอบ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2541 อ้างถึงในเนาวรัตน์ แยมแสงสังข์, 2545) ขณะที่ ธีรยุทธ บุญมี ระบุว่าหมายถึง การบริหารการจัดการประเทศที่ดีในทุกๆ ด้าน และทุกๆ ระดับ การบริการจัดการที่ดีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้โดยมีหลักความคิดว่าทั้งประชาชน ข้าราชการ ผู้บริหารประเทศร่วมมือสามประสานเป็นหุ้นส่วน (Partnership) กันในการกำหนดชะตากรรมประเทศแต่การเป็นหุ้นส่วน ไม่ใช่หลักประกันว่าจะเกิดธรรมาภิบาล ยังต้องหมายถึงการมีกฎเกณฑ์ กติกา ที่จะให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมและการมีส่วนร่วมของสังคมในการกำหนดนโยบาย บริหารตรวจสอบ ประเมินผลอย่างจริงจัง (ธีรยุทธ บุญมี, 2541 อ้างถึงใน เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์, 2545) นั่นก็คือในขณะประเทศไทยใช้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีรัฐบาลที่มาจากกาเลือกตั้ง นับตั้งแต่ปี 2475 เป็นต้นมา ผลการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลยังประสบปัญหาในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญ

ดูจตุยวกับอารยประเทศทั้งหลาย ซึ่งอาจมีเหตุที่มาจากกระบบการบริหารของรัฐ ข้ำราชการที่ขาดจิตสำนึกและขาดความเข้าใจในภารกิจที่แท้จริงของการบริการประชาชน ประชาชนที่ยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมไปถึงสิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศซึ่งอาจกล่าวโดยรวมได้ว่า เป็นความจำเป็นที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

การปฏิรูปธรรมาภิบาล คือการปฏิรูปสังคมไทยขั้นที่สอง สังคมไทยได้ผ่านการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยมายาวนาน ตั้งแต่เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ช่วง 14 ตุลาคม 2516 และพฤษภาคม 2535 ถือได้ว่าเราปฏิรูปการเมืองสำเร็จพอสมควรแล้ว ประชาชนเชื่อมั่นในระบบการเมืองมากพอจะแก้วิกฤติได้โดยไม่เรียกหา “ทหาร” เช่นแต่ก่อน กล่าวได้ว่า 25 ปีหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 การต่อสู้จนได้เสรีภาพทางการเมืองการวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงออก แต่สิ่งที่ยังขาดและควรเป็นเป้าหมายที่สำคัญคือ สิทธิเสรีภาพในรายละเอียดเป็นโครงสร้างส่วนย่อยของอำนาจ เช่น สิทธิผู้บริโภค สิทธิในการปกป้องตนเอง ชุมชน คุ้มครองสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและศีลธรรม การจัดการตัวเองให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

การที่ประชาชนขาดสิทธิในชีวิตประจำวันนี่เองเป็นต้นเหตุหนึ่งให้ระบบต่างๆ ล่มสลาย เพราะไม่มีการตรวจสอบ และเป็นเหตุให้วิกฤติครั้งนี้รุนแรงมาก เพราะสถาบันที่มีเครดิตเป็นที่วางใจของคน เช่น กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย ตัดสินใจไปอย่างไม่มีตรรกะไม่ระวังความเสียหายร้ายแรงที่จะเกิดต่อประเทศชาติ ส่วนสถาบันราชการ สถาบันการเงินกลุ่มธุรกิจบริษัทใหญ่ๆมีอำนาจเหนือประชาชนจนสามารถกำหนดทำอะไรได้ตามอำเภอใจ วิกฤติเศรษฐกิจจึงสะท้อนว่าปัญหาจริงๆเป็นระดับโครงสร้าง และต้องเคลื่อนมาสู่การปฏิรูป ระบบเพื่อแก้ปัญหาซึ่งธีรยุทธ บุญมี ได้เสนอแนะให้ทำในสี่ส่วน (เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์, 2545) คือ

1. การปฏิรูปภาคธุรกิจเอกชน ตลอดจนธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งควรเป็นผู้กำกับดูแลกลไกการเงินแต่กลับเป็นต้นเหตุให้ ประชาชนทั้งประเทศต้องเป็นหนี้สินถึง 2 ล้านล้านบาท ต้องมีระบบตรวจสอบดูแลการเงินการคลังระบบเตือนภัยทางเศรษฐกิจต้องชัดเจน ต้องจัดให้มีกฎหมายควบคุมการผูกขาด สัมปทาน ขาดมาตรฐาน จริยธรรมทางธุรกิจ ระบบการตรวจสอบบัญชีภาษี การประเมินค่าทรัพย์สิน ต้องปฏิรูประบบภาษีเพื่อให้สังคมมีความยุติธรรมมากขึ้น

2. ปฏิรูปภาคราชการต้องดำเนินอย่างจริงจังในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ผันผวนเช่นนี้ การปฏิรูประบบราชการทำได้ 3 แนวทางคือ

ลดขนาดให้เล็กลง แต่เพื่อประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น หรือโดย การกระจายอำนาจไปยังหน่วยงานระดับล่างมากขึ้น เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมป่าไม้ เป็นต้น

เพิ่มบทบาทของภาคสังคมให้กิจการของรัฐบางส่วนเป็นของท้องถิ่นหรือชุมชน เช่นการศึกษา หรือที่เกี่ยวกับทรัพยากร เช่น ป่าไม้ (ชุมชน) น้ำ แร่ธาตุ หรือ ให้มีลักษณะเป็นหน่วยงานอิสระ แต่ได้ทุนอุดหนุนบางส่วนจากรัฐ เช่น มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล

เพิ่มบทบาทของภาคสาธารณะคือ สื่อมวลชน ให้ได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ประเมินภาคราชการเพิ่มมากขึ้น

3. การปฏิรูปสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมในชีวิตประจำวันของคนไทย ประเทศไทยปัจจุบันมีความซับซ้อนทางเศรษฐกิจ สังคมมากขึ้น คนไทยไม่รู้ตัวว่าตัวเองได้มีสถานะใหม่ขึ้นมากมาย

และก็ถูกละเมิดสิทธิที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับสภาพและสถานะใหม่อย่างร้ายแรง ตั้งแต่เข้าคนไทยจะบริโภคธุรกรรมต่างๆ เช่นซื้อรถ ซื้อบ้านก็ต้องทำสัญญาไม่เป็นธรรม เช่นเดียวกับการใช้บริการจากสถาบันการเงินก็ถูกเอาเปรียบทุกๆ ทาง ไปขอบริการจากภาครัฐก็ไม่ได้รับความสะดวก ซื้อของหรือใช้บริการจากภาคเอกชนก็ประสบกับปัญหาสินค้า บริการที่ขาดคุณภาพ ขาดมาตรฐานเป็นส่วนมาก ถ้าเป็นชาวบ้านก็อาจถูกรัฐบาลประกาศว่าที่ทำกินของตนเป็นเขตป่าสงวนหรือบางที่จะถูกนำไปสร้างเขื่อนหรือต้องซื้อปุ๋ยแพง เพราะการผูกขาดหรือกลไกการส่งเสริมอุตสาหกรรมของรัฐ

มองในอีกมุมหนึ่งคนไทยตั้งแต่เด็กจนแก่ก็ถูกเอาเปรียบเด็กๆ ถูกเก็บค่าแป๊ะเจี๊ยะ โตขึ้นก็ต้องเข้าระบบกวดวิชา เป็นคนแก่ คนพิการ ก็ไม่ได้รับบริการจากรัฐเท่าที่ควร สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติถูกทำลาย ศีลธรรมของคนไทยเสื่อมลง หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้แก่ การกล่าวพูดกล่าววิจารณ์ของคนไทยทำให้ได้มีการพัฒนาประชาธิปไตยไปรับหนึ่ง ถ้าคนไทยมีโอกาสใช้สิทธิในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้นก็จะเป็นการเปลี่ยนดุลอำนาจในสังคมให้ดีขึ้น การปฏิรูปในจุดนี้ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ องค์การอิสระของผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แม้จะใช้คำว่าผู้บริโภค ซึ่งฟังดูเป็นเรื่องเล็กๆ แต่จะมีนัยสำคัญที่จะช่วยดูแลเกื้อหนุนการใช้สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม ในชีวิตประจำวันทุกๆ ด้านของคนไทยทั่วประเทศซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ดังนั้นประชาชนทั่วทุกคนจะต้องมีส่วนในการกำหนดอำนาจหน้าที่ และโครงสร้างขององค์การอิสระอย่างแท้จริง

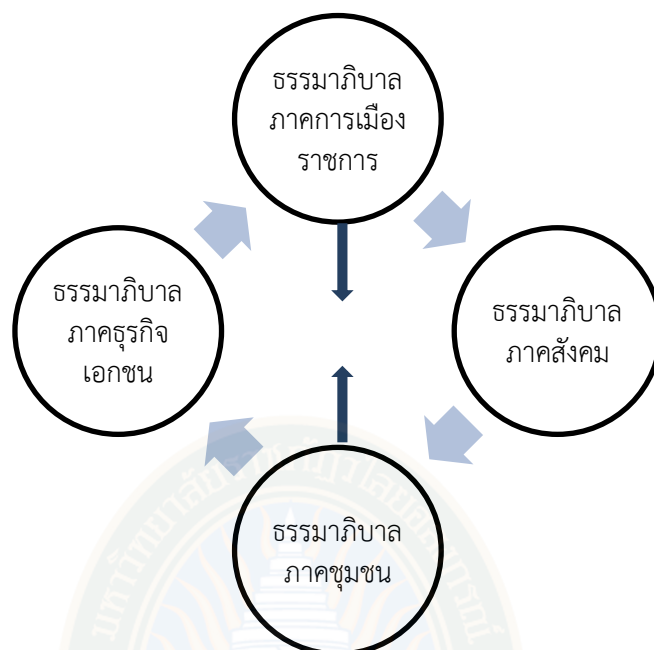
4. การปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการทางกฎหมายที่เอื้อต่อการใช้สิทธิอำนาจของประชาชน เช่น มีกฎหมายแบบ คลาส แอคชั่น (Class Action) คือ ทักกล่าวฟ้องร้องเป็นกลุ่มหรือคณะบุคคลได้ หรือการมีการตัดสินคดีที่คนไทยสามารถยึดถือเป็นแบบอย่าง เพื่อให้ผู้ล่งละเมิดสิทธิประชาชนหลายจำ ไม่คิดประวิงคดี ทำให้กระบวนการยุติธรรมรวดเร็วขึ้น พิจารณาค่าฤชาธรรมเนียม เพื่อช่วยผู้บริโภคในการฟ้องร้องคดีความได้

ธรรมาภิบาล คือ แนวคิดเรื่องความชอบธรรมแบบใหม่ การพัฒนาด้านความคิดของ รัฐศาสตร์และการเมืองตะวันตก จะให้ความสำคัญในเรื่องของการแบ่งอำนาจเป็นฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ และอำนาจของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ที่ค่อนข้างตายตัว แต่ในส่วนแนวความคิดธรรมาภิบาลจะเป็นการมองอำนาจการเมือง การปกครองแบบใหม่ ที่ไม่แข็งทื่อตายตัวแต่ให้มีปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชนและให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น คือ

(ก) ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ เป็นหุ้นส่วนในการปกครองประเทศ รัฐต้องลดขนาดของตัวเอง ลดอำนาจตัวเอง ให้ภาคสังคม ภาคประชาชนมีอำนาจมากขึ้น

(ข) โลกปัจจุบันภาคเศรษฐกิจมีความซับซ้อนใหญ่โตมากกว่าภาคการเมืองภาคราชการ ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับภาคเศรษฐกิจมีความซับซ้อนหลากหลาย ยกที่ภาคการเมือง ภาคราชการจะดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความเป็นธรรม

(ค) การมีธรรมาภิบาลในทุกระดับคือ การสร้างความชอบธรรมในทุกระดับของสังคมหรือกระจายให้มีความชอบธรรมในระดับย่อย (Micro Legitimizing Princess) หลายระดับ และมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 2.2 แผนภูมิแสดงธรรมาภิบาล แนวคิด เรื่องความชอบธรรมแบบใหม่
ที่มา: ปรับปรุงจากเนาวรัตน์ แยมแสงสังข์ (2545)

ธรรมาภิบาลระดับบุคคล คือ ประชาชนตระหนักว่าตนเองมีอำนาจ กล้าใช้อำนาจ
บนความรับผิดชอบและเป็นธรรม

ธรรมาภิบาลระดับชุมชน คือ การประสานสิทธิอำนาจของชุมชนเข้ากับการปกครอง
ท้องถิ่น

ธรรมาภิบาลภาคธุรกิจเอกชน คือ การบริหาร การจัดการ ธุรกิจเอกชน รัฐวิสาหกิจ
ให้ตรวจสอบได้ โปร่งใส มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ธรรมาภิบาลภาคการเมืองและราชการ คือ การกระจายให้มีการบริหารการจัดการที่
ดี มีการตรวจสอบภายในและระหว่างกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในอดีต
จะเน้นความชอบธรรมของภาคการเมืองภาคราชการ เมื่อการเมืองมาจากการซื้อเสียง ราชการมีการ
คอร์รัปชันมาก ขาดความชอบธรรม ขณะเดียวกันสังคมก็อ่อนแอไม่อาจตรวจสอบกำกับความประพฤติ
ของรัฐได้ ในที่สุดก็นำไปสู่ความไม่มีเสถียรภาพและวิกฤติบ่อยครั้งถ้าทำให้แต่ละส่วนมีความ
รับผิดชอบต่อส่วนรวม มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน มีความชอบธรรมระดับต่างๆ ทุกระดับขึ้นก็จะทำให้สังคม
เป็นปึกแผ่น เปรียบเสมือนบ้านหลังหนึ่ง ที่โครงสร้างทุกๆ ส่วนแข็งแรงย่อมมั่นคง ผู้คนที่อาศัยอยู่ย่อม
มีความสุขความก้าวหน้า

ธรรมาภิบาลสะท้อนวุฒิภาวะสังคมไทย สังคมไทยผ่านวิกฤติมาหลายหนและมี
วิธีแก้ไขวิกฤติ (Conflict Resolution) ที่ต่างกันสรุปตามลำดับเหตุการณ์ได้ ดังนี้

1. เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ พฤษภาคม 2535 เป็นความขัดแย้งระหว่าง
ประชาธิปไตยกับเผด็จการ มีการปะทะรุนแรงถึงขั้นบาดเจ็บล้มตายเพื่อคลี่คลายปัญหา

2. การปฏิรูปรัฐธรรมนูญในปี 2540 เป็นความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองกับพลังประชาชนธุรกิจ ที่ต้องการปฏิรูป มีการคลี่คลายโดยสันติด้วยการมีรัฐธรรมนูญใหม่

3. เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 มีการเรียกร้องให้ปฏิรูปสังคมในขั้นที่สอง ด้วยวิธีการให้ทุกฝ่ายปรึกษาหารือรับฟังความเห็นทำวิจารณ์ของฝ่ายอื่นๆ เพื่อให้ร่วมกันปฏิรูปสังคมไทยขึ้น ความคิดเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสังคมไทยมีวุฒิภาวะพอสมควรแล้วดังนี้

ก) มองเห็นว่าสังคมมีความซับซ้อนหลากหลาย ไม่ได้แยกเป็นขั้วหรือขั้วที่ตายตัวเกินไป

ข) แต่ละส่วนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น เช่น พรรคการเมืองยอมรับกติกาใหม่ในการปฏิรูปการเมือง ประชาชนที่มีความตื่นตัวมากขึ้น นักการเมือง ข้าราชการ ก็ต้องไม่มองว่าราชการไม่มีการศึกษา เป็นต้น

ค) แต่ละส่วนต้องมีความต้องการปฏิรูปออกมาจากภายในระบบของตนเอง อย่างไรก็ตามพลังของสังคมและสื่อมวลชนต่างๆ ยังต้องเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนในการปฏิรูปธรรมาภิบาลหรือการปฏิรูปขั้นที่สองของสังคมไทย ปรากฏขึ้นเป็นจริง (ธีรยุทธ บุญมี, 2541)

รัฐได้มีการส่งเสริมให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสร้างผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ที่ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและนานาชาติโดยเน้นการประกันคุณภาพ ดังเช่นการประกันคุณภาพทางการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาหรือการส่งเสริมด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในภาครัฐ ตลอดจนแนวความคิดใหม่ในการสร้างรัฐบาลที่ดี ที่มี “ธรรมาภิบาล” (Good Governance)

2.2.4 ความหมายเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ

คำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่มักพบในตำราหรือข้อเขียนในด้านนี้ได้แก่คำว่าการบริหาร การจัดการ สำหรับคำว่าการบริหารการจัดการ ส่วนใหญ่ถือว่ามีใช้แทนกันได้ (ตัวอย่าง Dictionary of Management, 1975; Kimbrough & Nunnery, 1988; The Encyclopedia Americana: International Edition, 1992; International Dictionary of Management, 1995) Kimbrough & Nunnery ได้ชี้ให้เห็นในความแตกต่างในการนำคำเหล่านี้มาใช้ คำว่า “การบริหาร” มักใช้ในองค์กรราชการและองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร “การจัดการ” ใช้กับองค์กรที่แสวงผลกำไร แต่ทั้ง 2 คำก็มีความหมายในเชิงการประสานงานและการประสานสัมพันธ์ การบูรณาการระหว่างคนกับวัตถุ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2547)

อย่างไรก็ดี The Encyclopedia Americana ได้ขยายความว่า ในความหมายกว้างที่สุด คำว่าบริหารและการจัดการใช้แทนกันได้ คำว่า “การบริหาร” สื่อถึงความคิดการร่วมมือของกลุ่มภายใต้การนำของฝ่ายบริหาร การแสดงความสำเร็จตามจุดหมาย โดยอาศัยการวางแผนและการจัดการขององค์กร แต่เมื่อพิจารณาความหมายของแต่ละคำ ได้มีการให้ความหมายของการบริหาร ว่าเป็นการจัดการบริหารระดับสูง ส่วนการจัดการเป็นศิลปะของการประสานองค์ประกอบหรือปัจจัยการผลิตที่มุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร เป็นความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยอาศัยแรงงานคน วัสดุและเครื่องจักร สำหรับคำว่าบริหารจัดการ ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างคำดังกล่าวกับการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ว่า การบริหารจัดการจะให้ความสนใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดโครงสร้างโดยภาพรวม ในขณะที่การจัดการเชิงวิทยาศาสตร์จะสนใจการจัดการกับงานคนละงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่นเขต 4, 2547) ซึ่งอาจสรุปได้ว่า ผู้ที่ใช้

ความหมายแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะเห็นว่าคำว่า การบริหารครอบคลุมภาพรวมขององค์การ ในขณะที่การจัดการมุ่งไปที่การจัดการทรัพยากรดังนั้นคำว่า “การบริหาร” ในที่นี้จะใช้ในความหมายว่า เป็นความพยายามใช้ศาสตร์และศิลป์ปะจุนใจผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกองค์การ ให้ร่วมมือร่วมใจดำเนินกิจกรรมเพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จ ทั้งในเชิงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

2.2.5 แนวคิดในการบริหารและการจัดการที่ดี

การนำเสนอแนวคิดในการบริหารและการจัดการที่ดีเป็นการบูรณาการส่วนที่ดีของแนวความคิดต่างๆ ทางการบริหาร เพื่อมาปรับใช้ในบริบททางการศึกษา โดยกำหนดกรอบในการนำเสนอให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ 5 ประเด็น ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2547)

- 1) การกำหนดจุดหมาย ผลที่คาดหวังหรือภาพความสำเร็จของการบริหาร และการจัดการที่ดี (Goal/Expected output)
- 2) กระบวนการบริหารและการจัดการที่ดี (Process)
- 3) ทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการบริหารและการจัดการที่ดี (Input/Resource)
- 4) ระบบควบคุม (Feedback/Control System)
- 5) ปัจจัยส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารและการจัดการ

จากกรอบข้างต้น จะเห็นได้ว่า ข้อ 1-4 มีที่มาจากความคิดเชิงระบบที่นำมาใช้ในการบริการกล่าวคือ ในขณะที่รูปแบบเชิงระบบโดยทั่วไปแสดงเส้นทางเดินของความคิดว่า เมื่อใส่ปัจจัยเข้าหรือทรัพยากรเข้าไปในระบบ จะผ่านกระบวนการจัดการกระทำแล้วกลายเป็นผลผลิต แต่ในกระบวนการคิดเชิงการบริหารจะเริ่มจากความคิดที่ว่า จะบริหารเพื่อให้เกิดผลอะไรขึ้น เพื่อให้เกิดผลตามที่คาดหวัง จะใช้กระบวนการใดก็ทางเลือกและถ้าจะใช้ทางเลือกแต่ละทาง จะต้องใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง ซึ่งความเป็นไปได้หรือความจำกัดทางทรัพยากรเป็นสิ่งที่จะต้องคิดควบคู่ไปกับการเลือกทางเลือกในการดำเนินงานในกรณีที่ทางเลือกซึ่งคาดว่าจะได้ผลมากที่สุด ไม่มีความเป็นไปได้ในเชิงทรัพยากรก็จะต้องเลือกทางเลือกในระดับรองๆ ลงมา ขณะเดียวกันเพื่อจะตอบคำถามว่า จะทราบได้อย่างไรว่าเกิดผลตามที่คาดหวังหรือไม่เพียงใดก็จะต้องมีการออกแบบระบบควบคุมเพื่อหาข้อมูลป้อนกลับ โดยอาจใช้ระบบการกำกับติดตาม ประเมิน นอกจากนี้บริบทภายนอกก็เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยส่งผลที่อาจจะเป็นในทางเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

2.2.6 การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐ

ผลจากความล่าช้าในการปฏิรูประบบราชการ ทำให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการจัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2541 ได้นำเสนอมาตรการสำคัญเกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของราชการให้คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบและได้มีการจัดลำดับความสำคัญของมาตรการในการปฏิรูประบบราชการเพื่อให้หน่วยงานเป้าหมายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ผนึกกำลังกันทำงาน เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมโดยเร่งด่วน มาตรการดังกล่าว หน่วยงานทางการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความตระหนักและนำไปปฏิบัติ ได้แก่

2.2.6.1 การปรับเปลี่ยนกฎหมาย

การปฏิรูประบบบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่จะบรรลุผลสำเร็จ จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมาย โดย

1) ปรับปรุงกฎหมายที่ใช้งานอยู่และตรากฎหมายใหม่มีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน มีลักษณะมองการณ์ไกล ไม่ล้าสมัย เพื่อให้สามารถสนับสนุนการดำเนินการตามระบบบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ได้

2) ทบทวนปรับปรุงกระบวนการร่างกฎหมายและระเบียบ ให้มีขั้นตอนที่สั้นรวดเร็วมีประสิทธิภาพโดยปรับปรุงทั้งระบบวิธีการยกร่างและวิธีการตรวจเพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยและสากลในยุคโลกาภิวัตน์

3) สำรวจความเห็นของประชาชนในการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อราชการของประชาชน เพื่อลดกฎเกณฑ์ที่หยาบหยาบลดช่องโหว่ของระเบียบที่จะก่อให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน และขจัดกฎเกณฑ์ที่ไปสร้างภาระต้นทุนที่ไม่จำเป็นให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชน

2.2.6.2 การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารภาครัฐ

การปฏิรูประบบบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่จะเกิดผลดี ค่านิยมและวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานใหม่โดยสิ้นเชิง คือ

1) จัดทำค่าแถมลงค่านิยมสร้างสรรค์และจรรยาบรรณวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานใหม่ที่เน้นการทำหน้าที่ด้วยความสุจริต ซื่อสัตย์ อดทน มีความรับผิดชอบสูง รักษาเกียรติของอาชีพและมุ่งมั่นเพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและส่วนรวม มีระเบียบวินัยและดำรงตนในจรรยาบรรณโดยมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน

2) เปลี่ยนความเชื่อและเจตคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เน้นที่ความสามารถและสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนและสังคมเป็นหลัก โดยการรณรงค์และสร้างระบบการทำงานใหม่ซึ่งยึดความสามารถและผลงานเป็นเกณฑ์โดยผู้มาเป็นตัวอย่าง

3) รณรงค์และส่งเสริมค่านิยมสร้างสรรค์และจรรยาบรรณวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อล้างความเชื่อเดิมๆ และให้ปรับเปลี่ยนมาเป็นผู้มีความสุจริต มีคุณธรรม มีความกล้าในทางจริยธรรม ให้บริการที่ดีต่อประชาชน เน้นการทำงานที่ใช้ความสามารถและผลงาน ไม่เน้นยศชั้นหรืออาวุโส โดยปราศจากความสามารถ สร้างวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมใหม่ให้เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์

4) ปรับปรุงกระบวนการให้รางวัลและการลงโทษให้ดำเนินการด้วยความรวดเร็วและให้ปรับปรุงกระบวนการทางวินัยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ เพื่อให้ความสามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการคอร์รัปชัน และให้สอดคล้องกับการพัฒนาของศาลปกครองที่จะจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญด้วย

5) สร้างระบบข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวิธีการต่างๆ ของการทุจริตการคอร์รัปชันเพื่อคัดค้านหาวิธีป้องกันและปราบปรามการทุจริตประเพณีมิชอบในภาครัฐ

6) มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการประพตติมิชอบของภาครัฐเพื่อธรมรงค์ให้ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนร่วมกันแก้ไขปัญหาคอร์ปชั้นในภาครัฐและสร้างความโปร่งใสในขั้นตอนการให้บริการของรัฐเพื่อให้ประชาชนช่วยตรวจตราป้องกันการคอร์ปชั้น

7) สร้างระบบคคุมครองผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อภาครัฐ โดยจัดให้มีมาตรการและองค์กรเพื่อดูแลคคุมครอง แก่ผู้ที่ถูกคคุกคาม หรือกลั่นแกล้งจากผลของการให้ข้อมูลและเป็นพยานในเรื่องการทุจริตประพตติมิชอบของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.2.6.3 เจื่อนไขความสำเร็จ

ยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีดังนี้

1) สร้างกลไกรับผิตชอบภารกิจที่ชัดเจน เชื่อมประสานหน่วยงานต่างๆ ในการปฏิรูปเพื่อให้หน่วยงานสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานกลางอื่นๆ สามารถร่วมทำงานด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลักดันให้แผนปฏิรูปเกิดผลในทางปฏิบัติ และควรมีฝ่ายการเมืองรับผิตชอบโดยตรงในการกำหนดนโยบาย ติดตาม ประเมินชี้แนะ ให้คำปรึกษาและประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีเอกภาพ รวมทั้งได้รับมอบอำนาจ งบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อผลักดันให้มาตรการปฏิรูปบังเกิดผลโดยเร็วที่สุด กำหนดให้สำนักพัฒนาโครงสร้างส่วนราชการและอัตรากำลังของสำนักงาน ก.พ. เป็นเจ้าหน้าที่ประจำที่ทำงานนี้โดยเฉพาะ

2) สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง จัดการธรมรงค์หรือกำหนดให้ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานของรัฐมีบทบาทหน้าที่รับผิตชอบโดยตรง ในการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ และเป็นแกนนำในการผลักดันให้การปฏิรูปด้านต่างๆ เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ จะต้องประกาศให้ทุกคนทราบว่าการดำรงสถานภาพของผู้บริหารระดับสูง จะได้รับการประกันโดยผลงานของหน่วยงานที่ตนรับผิตชอบเป็นสำคัญ

3) สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลเป็นตัวอย่าง เป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่ต้องผลักดันให้การปฏิรูปบทบาท ภารกิจของกลุ่มงานด้านเศรษฐกิจ เกิดผลโดยเร็วที่สุดเพื่อเป็นตัวอย่างของความสำเร็จ

4) สร้างระบบคคุมครอง เพื่อปรับปรุงระบบบริหารจัดการภาครัฐให้เข้าสู่ระบบใหม่โดยเร็วที่สุด จัดให้มีระบบคคุมครองโดยให้ส่วนราชการที่ปฏิรูปแล้วเข้าระบบการทำสัญญาการทำงานโดยให้ผู้บริหารเข้าสู่ระบบนักบริหารระดับสูงที่สร้างขึ้นใหม่ ปฏิบัติตามระบบงบประมาณใหม่และมีการประเมินผลงานตามสัญญาไว้ หากได้ผลดีมีการตอบแทนในรูปโบนัสหรือรางวัล เป็นตัวเงินเพื่อจูงใจให้เกิดการแข่งขันปฏิรูปงาน เพื่อเข้าสู่ระบบใหม่โดยเร็วต่อไป

5) ให้ประชาชนและข้าราชการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและติดตามประเมินผลการทำงานของภาครัฐโดยที่การปฏิรูปการทำงานภาครัฐมิใช่ภาระของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นแต่เป็นภาระหน้าที่ของทุกฝ่ายในสังคมที่มีจิตมุ่งต่อประโยชน์ของชาติบ้านเมืองดั่งนั้น ต้องสร้างกลไกให้ประชาชนคนไทยทุกคนได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะรวมทั้งร่วมคิดร่วม

ติดตามประเมินผลและปกป้องการดำเนินงานปฏิรูปราชการหรือการปฏิบัติราชการอย่างเสรี และ สุจริตใจการทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐจะสำเร็จได้ต่อเมื่อทุก ฝ่ายในสังคม ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ทำการปฏิรูป คือเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ได้รับผลจากการปฏิรูปคือ ประชาชน หรือภาคเอกชน มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระและวิธีการปฏิรูปที่ถูกต้อง ตลอดทั้งการปรับ เจตคติและวิธีคิดของทั้งฝ่ายประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับให้สอดคล้องกับบทบาทใหม่ ตามที่ต้องการปฏิรูป การรณรงค์โดยสื่อรูปแบบต่างๆ จึงมีความสำคัญและต้องมีการวางแผนและ ดำเนินการอย่างรอบคอบต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูประบบราชการ, 2545)

การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ที่ได้มีการปฏิรูประบบราชการครั้งสำคัญตามกรอบแนวทางซึ่งกำหนดไว้ใน มาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ว่าต้องเป็นไป เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชน

2.3 แนวทางดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของกระทรวงศึกษาธิการ

2.3.1 แนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

ในการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งได้รับการกระจายอำนาจตามมาตรา 59 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านบริหารทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่าง ยิงที่จะต้องยึดหลักการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล (คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็น นิติบุคคล 2546) และเพื่อให้การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแนวทางประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลโดยให้ความหมายของหลัก ธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ แนวทางการดำเนินการ ตัวชี้วัดระดับองค์กรสรุปได้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1) หลักนิติธรรม หมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ในองค์กรเป็นข้อตกลงร่วมกัน และการบังคับใช้ กฎ ระเบียบและข้อบังคับดังกล่าวต้องเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกฝ่ายใน องค์กร กฎ และข้อบังคับเหล่านั้นต้องนำมาซึ่งความเสมอภาคของสมาชิกในองค์กรรวมทั้งสร้างภาพ เอื้อต่อการควบคุมและพัฒนาสังคมด้วยแนวทางการดำเนินการตามหลักนิติธรรม

(1) ให้ความรู้แก่สมาชิกในองค์กร เรื่องกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับสิทธิ เสรีภาพบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรรวมทั้งขอบเขตในการมีส่วนร่วมในการบริหาร แบบประชาธิปไตย

(2) พัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม เป็น แบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนและพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพมากขึ้น

ตัวชี้วัดหลักนิติธรรม

(1) กฎ ข้อบังคับระเบียบต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนด้อยโอกาสคนไม่ดีและมีการปรับปรุงกฎ ข้อบังคับ และระเบียบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

(2) องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วโปร่งใสตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเป็นธรรมมีความประพฤติสุจริต ปราศจากคอร์รัปชัน นอกจากนี้ขนาดองค์กรอัตรากำลังคน งบประมาณลดลง

(3) สภาพสังคมในองค์กร มีข้อร้องเรียน คดีความและการฟ้องร้องรวมทั้งสถิติการทำผิดกฎต่างๆ ลดลง คนในองค์กรตระหนักในสิทธิ หน้าที่เสรีภาพของตนเองรู้และเข้าใจ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย ในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ

2) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ เป็นพลเมืองดี คือ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณได้แก่ 1) สัจจะ คือ การรักษาความสัจ 2) ทมะ คือ การรู้จักข่มใจตนเอง 3) ชันติ คือ การอดทน อดกลั้นและอดออม 4) จาคะ คือ การรู้จักละวางความชั่วความทุจริต

แนวทางการดำเนินการตามหลักคุณธรรม

(1) สถาบันการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เริ่มจากเยาวชนในแะนอกระบบการศึกษาอย่างจริงจัง

(2) รมรณรงค์ใช้หลักคุณธรรม อย่างกว้างขวางจริงจังโดยเริ่มจากผู้บังคับบัญชา

(3) รมรณรงค์ให้สังคมร่วมสนับสนุนผู้ปฏิบัติที่มีคุณธรรมที่ถูกรังแกโดยผู้มีอำนาจเหนือกว่า รวมถึงการยอมรับ เชิดชูเกียรติ การส่งเสริมหรือกระตุ้นในรูปแบบต่างๆ

(4) องค์กรระดับต่างๆ มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึกด้วยสื่อประเภทต่างๆ

(5) ทุกหน่วยงานของภาครัฐควรมีหลักจริยธรรมของตนเอง หรือจริยธรรมแต่ละสาขาวิชาอย่างเปิดเผย

ตัวชี้วัดหลักคุณธรรม

(1) การร้องเรียน หรือร้องทุกข์การดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง

(2) คุณภาพชีวิตของคนในองค์กรมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(3) องค์กรมีเสถียรภาพอยู่อย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบ

3) หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในองค์กรโดยปรับปรุงกลไกการทำงานของคนในองค์กรให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ เช่น บุคลากรในองค์กรรู้ขั้นตอน วิธีทำงานที่จะติดต่องานและสามารถตรวจสอบการทำงานได้ ภายในองค์กรต้องมีความโปร่งใส การตัดสินใจการบริหารงาน บริหารเงิน บริหารคนและมีการสื่อสารที่ดีภายในองค์กร เช่น มีการกระจายข่าวรายวัน หรือรายสัปดาห์ ให้สมาชิกได้รับทราบความเคลื่อนไหวขององค์กร

แนวทางการสร้างความโปร่งใสในองค์กร

- (1) สํารวจความเห็นชอบของบุคลากรในหน่วยงาน ในเรื่องความโปร่งใสที่
ต้องการของบุคลากร
- (2) บุคลากรตระหนักในความสําคัญและปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ปกครอง พ.ศ. 2539
- (3) ปรับปรุงระบบเอกสารระบบสารสนเทศให้เป็นระเบียบสะดวกต่อการใช้
งานและการสืบค้นของประชาชน
- (4) จัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการให้บริการของส่วนราชการที่เขาใจง่าย
สะดวกต่อการติดต่อของประชาชน
- (5) มีระบบการประชาสัมพันธ์ภายในและภายนอกองค์กร
- (6) สร้างทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการข้อมูลข่าวสารและตอบข้อสงสัยของ
ประชาชน

ตัวชี้วัดความโปร่งใส

- (1) สํารวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ
 - (2) จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน และการถูกสอบสวนลดลง
 - (3) เกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานที่ความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ
 - (4) องค์กรมีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณชน
- 4) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคคลในองค์กรทุก
ระดับเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการบริหารงานหรือดำเนินการต่างๆ ขององค์กร
ได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมสนับสนุน ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงาน
ตามสิ่งที่ตนเองได้ร่วมตัดสินใจ

แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วม

- (1) องค์กรต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน พร้อมทั้งออกกฎระเบียบข้อบังคับ
บุคคลในองค์กรถือปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนากลไก ระบบการทำงานและการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ
เพื่อเอื้อต่อการสนับสนุน ให้บุคลากรในองค์กรและประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง
- (2) กระจายอำนาจ การบริหารจัดการสู่บุคลากรตามหน้าที่ๆ ได้รับมอบหมาย
เพื่อให้บุคลากรสามารถบริหารภารกิจตามบทบาทหน้าที่ตรงตามความต้องการ
- (3) รมรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรและประชาชนเห็น
คุณค่าและความสําคัญของการมีส่วนร่วม
- (4) จัดทำคู่มือแนวทางการมีส่วนร่วมในงาน/โครงการต่างๆ รวมทั้งให้ข้อมูล
ข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้เกี่ยวข้องและประชาชน
ซึ่งจะทำให้การมีส่วนร่วมมีคุณค่ามากขึ้น
- (5) แสดงผลลัพธ์จากการเข้ามามีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมให้ผู้เกี่ยวข้องและ
ประชาชนได้รับทราบ พร้อมทั้งมีรางวัลตอบแทนแก่เจ้าของความคิดที่นำไปสู่การปฏิบัตินั้น

(6) สร้างหลักประกันในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานขององค์กร

ตัวชี้วัดหลักการมีส่วนร่วม

(1) ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ
 (2) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ
 (3) จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นจากบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง ประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่างๆ รวมถึงคุณภาพของการมีส่วนร่วม

5) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จสอดคล้องตามกฎ ระเบียบขององค์กรปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกต่อหน้าที่ สังคมประชาชน และประเทศชาติโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการและส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานดังกล่าวทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียหาย ตลอดจนพร้อมแสดงข้อเท็จจริงการประกอบภารกิจต่อสาธารณชนสามารถชี้แจงเหตุผลได้พร้อมรับการตรวจสอบจากสาธารณชน

แนวทางในการดำเนินการตามหลักความรับผิดชอบ

(1) ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดีรวมทั้งการสร้างแบบอย่างที่ดีด้วยการยกย่องและส่งเสริมความประพฤติของบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี

(2) สร้างความรับผิดชอบของตนเองโดยใช้การมีส่วนร่วมมีระบบการตรวจสอบและการประเมินที่น่าเชื่อถือ

(3) ส่งเสริมผู้มีความสามารถโดยการให้รางวัลและลงโทษที่เหมาะสมรวมทั้งการจูงใจด้วยค่าตอบแทนและอื่นๆ

ตัวชี้วัดเรื่องความรับผิดชอบ

(1) ได้รับการยอมรับจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง
 (2) ผลการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
 (3) คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้องครบถ้วนรวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่ได้ จากการปฏิบัติงานและจำนวนการเรียกร้องหรือกล่าวหาที่ได้รับ

6) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม รวมทั้งรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน

แนวทางในการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่า

(1) ผู้บริหารระดับสูงต้องให้ความสำคัญ
 (2) ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นหรือเบ็ดเสร็จในขั้นตอนเดียวเพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว

(3) ปฏิบัติงานอย่างประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลา บรรลุวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

(4) กำหนดมาตรฐานการทำงานในหน้าที่และเป้าหมายที่ชัดเจน

(5) สร้างระบบความคุ้มค่า และรายงานการใช้จ่ายทรัพยากรอย่างคุ้มค่าต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับเพื่อตรวจสอบ

- (6) นำเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงาน
- (7) เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการต่างๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า
- (8) รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรภายนอก เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานในองค์กร
- (9) ให้ความสำคัญกับระบบการติดตามประเมินผลและควรประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทราบเป็นระยะ
- (10) ให้ระบบการประเมินการปฏิบัติงาน (RBM) และใช้การจัดสรรงบประมาณเป็นเครื่องมือในการพิจารณางบประมาณในโครงการ
- (11) จัดสรรงบประมาณตามผลสัมฤทธิ์ของงาน
- (12) ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักความคุ้มค่า
- (13) ให้รางวัลหน่วยงานกลุ่มบุคลากรที่ดำเนินการด้วยวิธีดังกล่าวได้อย่างถูกต้องคุ้มค่า

ตัวชี้วัดหลักความคุ้มค่า

- (1) ความพึงพอใจของผู้รับบริการ
- (2) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3.2 ค่านิยมสร้างสรรค์ของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดค่านิยมสร้างสรรค์ของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล 5 ประการ คือ

1) กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง (Moral Courage) หมายถึง ยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม ชอบธรรม เสียสละ ยึดหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพ ไม่โอนอ่อนตามอิทธิพลใดๆ พฤติกรรมการทำงานในข้อนี้ หมายถึง ต้องทำงานอย่างมีอาชีพที่รู้จริงด้วยความมั่นคงในหลักการและจรรยาบรรณวิชาชีพ พร้อมทั้งจะเสียสละทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังปัญญาและเวลาให้กับงาน มีความอดทนหรือยับยั้งชั่งใจต่อผลประโยชน์ที่เข้ายวน มีความกล้าหาญในการรักษาความถูกต้อง ชอบธรรมตามจริยธรรม กล้าหาญยืนหยัดกระทำหากสิ่งๆ นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม กล้าที่จะคัดค้าน หรือออกมาร้องเรียนเมื่อพบการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะผู้ที่กระทำนั้นจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชาในหน่วยงาน

2) ซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ (Integrity & Responsibility) หมายถึง ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา แยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่อประชาชนต่อการปฏิบัติงานและการปรับปรุงองค์กร พฤติกรรมการทำงานในข้อนี้ หมายถึง การมีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างตรงไปตรงมา ไม่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานที่วางไว้ การตรงต่อเวลาทั้งการมาปฏิบัติหน้าที่และการนัดหมายไม่ให้ประชาชนหรือผู้มาติดต่อรับบริการต้องรอคอยซื่อสัตย์สุจริต คือ การตรงไปตรงมาในทางที่ชอบ สำนึกในความรับผิดชอบชั่วดี เช่น การไม่ใช้ความสนิทสนมส่วนตัว ปูนบำเหน็จพิเศษแก่ผู้ใกล้ชิดญาติพี่น้อง หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว พร้อมต่อการได้รับการตรวจสอบจากสาธารณะในทุกโอกาสโดยมุ่งให้เกิดผลดีต่องานด้วยไม่ใช่ให้เกิดอุปสรรคต่องาน

3) โปร่งใส ตรวจสอบได้ (Transparency & Accountability) หมายถึง การปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้โปร่งใส ให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องได้ ตลอดจนเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใต้กรอบของกฎหมายเพื่อประชาชน ได้รับทราบรู้ความก้าวหน้าในการทำงานอย่างต่อเนื่องของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงต้องเปิดใจกว้างพร้อมที่จะให้ประชาชนตรวจสอบผลการทำงาน รับฟังความคิดเห็น คำวิพากษ์วิจารณ์แล้วนำมาพัฒนางานที่ตนทำอยู่ได้ดีตลอดเวลา

4) ไม่เลือกปฏิบัติ (Nondiscrimination) หมายถึง การบริการประชาชนด้วยความเสมอภาค เน้นความสะดวกรวดเร็ว ประหยัด ถูกต้องและปฏิบัติต่อผู้มารับบริการด้วยความมีน้ำใจเมตตา เอื้อเฟื้อ โดยเน้นเท่าเทียมและเสมอภาคในการให้บริการ ปฏิบัติต่อผู้รับบริการโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติศาสนา ฐานะทางสังคมหรือเพศ ไม่อคติ เลือกที่รักมักที่ชัง หรือเลือกให้ประโยชน์หรือให้โทษเฉพาะรายบุคคล

5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน (Result Orientation) หมายถึง การทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนด เกิดผลดีแก่หน่วยงานและส่วนรวมและใช้ทรัพยากรของทางราชการให้คุ้มค่า นั่นคือ การทำงานอย่างมีเป้าหมาย การทำงานที่ชัดเจน องค์กรรู้เป้าหมายอนาคตและคนในองค์กรมีความร่วมมือที่จะนำพาองค์กร ไปในทิศทางที่พึงประสงค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามเวลาที่กำหนดมีประสิทธิภาพ คุ้มค่าทรัพยากร โดยมีการวัดผลงานและตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ได้จากความพึงพอใจของคุณภาพงานและความสุขของคนทำงาน การทำงานลักษณะมุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดกล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆให้ลุล่วงอย่างทันการณ์ ไม่ยึดติดขั้นตอนวิธีการที่ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน แต่มุ่งปรับปรุงระบบงานให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของลูกค้าผู้รับบริการ

2.4 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักธรรมาภิบาล

จากการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งมีผลให้การบริหารสถานศึกษามีอิสระมากขึ้น จึงมีการจัดระเบียบบริหารราชการ และกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยมสาระดังนี้

2.4.1 การจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษาได้กำหนดไว้ในมาตรา 34 ดังนี้

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมาตรา 35 ได้ระบุให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล

2.4.2 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปซึ่งกฎหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

2.4.2.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คู่มือการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

- 1) จัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบ
- 2) จัดกระบวนการเรียนรู้
- 3) จัดการประเมินผลผู้เรียน
- 4) จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรแกนกลางในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ
- 5) ร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- 6) พัฒนาระบบการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
- 7) บริการและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ตามที่กระทรวงกระจายอำนาจมาให้
- 8) เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 9) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน สถานศึกษาและจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน
- 10) ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา
- 11) ปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดทำรายได้จากการบริการของสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบายการศึกษา วัตถุประสงค์และภารกิจหลักของสถานศึกษา
- 12) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษ
- 13) พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาของผู้เรียน

2.4.2.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 39 ได้กำหนดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) บริการกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ

2) ประสานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากรการเงิน พัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

3) เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือส่วนราชการในกิจการทั่วไปรวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษา หรือส่วนราชการ ตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาหรือส่วนราชการได้รับ ตามที่ได้รับมอบอำนาจ

4) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา หรือส่วนราชการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

5) อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตร และวุฒิบัตรของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

6) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

2.4.2.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 27 ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ควบคุมการดูแลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา กำหนด

2) พิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

3) ส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4) จัดทำมาตรฐานภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

5) ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือทางคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

2.5 หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล หมายถึง โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ มีสิทธิ หน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ วัตถุประสงค์

ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลมีสองประการ คือ 1) เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัว ให้สามารถบริหารจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตามหลักการกระจายอำนาจและการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน 2) เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย โดยหลักธรรมาภิบาลอาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคลและบริหารทั่วไป มีเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล

ความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนก่อให้เกิดอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเอกชน และกฎหมายมหาชนหลายอย่าง ทำให้ความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม การนำ “หลักธรรมาภิบาล” มาใช้ในการบริหารจัดการยังมีความจำเป็นมากขึ้น

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ดังนี้

1) ให้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

2) ในกิจการทั่วไปของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้แทนของนิติบุคคลสถานศึกษา

3) ให้สถานศึกษามีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา เว้นแต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ เมื่อจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สถานศึกษารายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบโดยเร็ว ในกรณีที่มีความจำเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สิน ที่มีผู้บริจาคตามวรรคหนึ่งก็ได้

4) ในกรณีที่จะต้องมีการจดทะเบียนสิทธิ ขึ้นทะเบียนหรือดำเนินการทางทะเบียนใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการทางทะเบียนดังกล่าวได้ในนามนิติบุคคลสถานศึกษา

5) ในกรณีนิติบุคคลสถานศึกษาถูกฟ้องคดี ให้สถานศึกษารายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพื่อดำเนินการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินคดีโดยเร็วในกรณีที่เป็นิติบุคคลสถานศึกษาจะเป็นโจทก์ฟ้องคดีในนามของตน

ให้กระทำได้เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษานั้นสังกัด

6) สถานศึกษาจะมีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณ ในฐานะของที่ตั้งไว้สำหรับสถานศึกษาตามที่ได้รับการกำหนดวงเงินและได้รับมอบหมายอำนาจจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ทั้งนี้ยกเว้นงบประมาณในหมวดเงินเดือน

7) สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบหรืออยู่ในวงเงินงบประมาณที่ได้รับมอบตามหลักเกณฑ์ที่ระบุในข้อ 6 ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

8) การรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษาให้สถานศึกษาได้รับบริจาคตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการและตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

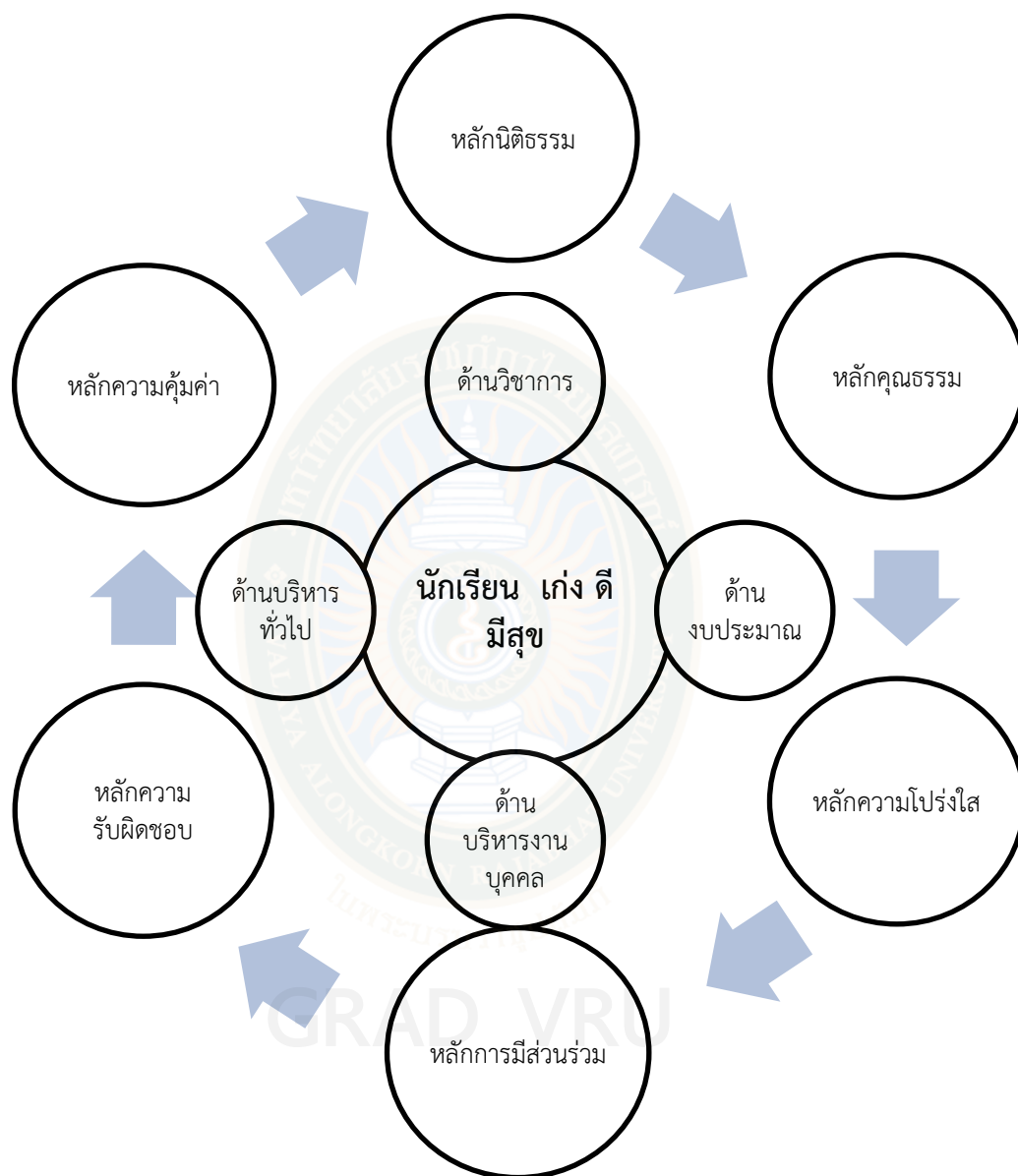
9) การบริหารจัดการเกี่ยวกับเงินและบัญชีของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

10) ให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีแสดงรายการรายจ่ายเงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ตามข้อ 6 ไว้เป็นหลักฐานและให้สรุปรายการบัญชีทรัพย์สินดังกล่าวให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษานั้นสังกัดทราบทุกสิ้นปีงบประมาณ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีทรัพย์สินดังกล่าวแล้วรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบโดยเร็ว

11) การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

12) เมื่อมีประกาศ ยุบรวม เลิกสถานศึกษา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินและชำระบัญชี รวมทั้งดำเนินการโอนหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ยังคงเหลืออยู่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

13) ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ จากบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นนิติบุคคล พ.ศ. 2546 ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ ผลก็จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังแผนภูมิในภาพที่ 2.3 ดังนี้

ภาพที่ 2.3 แผนภูมิแสดงหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล
ที่มา: วิโรจน์ สารรัตน์ (2548)

ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ

ในการใช้ “ธรรมาภิบาล” ในการบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเหมาะสม และมีแนวทางการบริหารสอดคล้องกับหลักบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

การบริหารงานจะต้องเป็นรูปแบบใหม่ เพราะประสิทธิภาพของการดำเนินงานของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษา โดยจำเป็นต้องจัดหา

ทรัพยากรวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศ จัดการ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ประสานและสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว และองค์กรต่างๆ เพื่อทุกฝ่ายจะได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

อย่างไรก็ดี ผู้บริหารโรงเรียนควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสมหลายอย่าง (ธีระ รุญเจริญ, 2548) เช่น

- 1) มีคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการศึกษา
- 2) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
- 3) ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรที่องค์กรวิชาชีพรับรอง
- 4) มีมาตรฐานวิชาชีพ
- 5) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ในเรื่องนี้ ปัญญา แก้วกัญญา และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546 อ้างถึงใน ธีระ รุญเจริญ, 2548) ได้เสนอยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของโรงเรียน ดังนี้

- 1) สถานศึกษาพัฒนาวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ เป้าหมายและวิธีดำเนินการอย่างชัดเจน
- 2) สถานศึกษามีทีมงานที่มีคุณภาพ หลากหลายโดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงกำกับดูแลให้

ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3) พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเป็นมืออาชีพ ทั้งด้านมาตรฐานวิชาชีพ คุณธรรมจรรยาบรรณ มีความสามารถและทักษะทั้งด้านหน้าที่และกระบวนการ พัฒนาตนเองให้ทันสมัย

4) พัฒนาข่าวสารข้อมูลในสถานศึกษา มีกลไกการจัดระบบข้อมูลข่าวสาร มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย สื่อสารได้หลายทาง รวมทั้งประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสาร

5) ให้เกียรติและยกย่องครูเพื่อสร้างแรงจูงใจ

6) มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี

เงื่อนไขความสำเร็จในการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา จะประสบความสำเร็จมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้ (ธีระ รุญเจริญ, 2548)

- 1) ให้ชุมชนมีส่วนร่วม
- 2) โปร่งใสในการดำเนินการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ
- 3) มุ่งคุณภาพ / ประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นที่ตั้ง
- 4) ฟังตนเองเป็นหลัก
- 5) ทำงานด้วยความรับผิดชอบ
- 6) หน่วยงาน / องค์กรที่เกี่ยวข้องให้อิสระในการดำเนินการ
- 7) เน้นการบริหาร โดยองค์คณะบุคคล / คณะกรรมการ
- 8) จัดให้มีสารสนเทศครบถ้วน
- 9) ประกันคุณภาพการศึกษา
- 10) ประเมิน ตรวจสอบ เป็นระยะๆ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

จำนง นาหนองตูม (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า

1) การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันที่ระดับมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3) ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4) ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ทักษิณา เหลืองทวีผล (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่าและหลักความโปร่งใส ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า

2.1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเพศชายและหญิงมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.3) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.4) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.6) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามวุฒิภาวะทางอารมณ์และจิตใจในการทำงาน โดยภาพรวม ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และจิตใจต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.7) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามความสำเร็จในชีวิตการทำงาน โดยภาพรวม ผู้ที่มีความสำเร็จในชีวิตการทำงานต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.8) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาส โดยภาพรวม ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.9) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม โดยภาพรวม ผู้ที่มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.10) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นัยนา เจริญผล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นในระดับมากและเพื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้านโดยมี

ค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักความรับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักการมีส่วนร่วม

2) ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หลักนิติธรรมหลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามประเภทของสถานศึกษาระหว่างกลุ่มวิทยาลัยเทคนิค,อาชีวศึกษากับกลุ่มวิทยาลัยการอาชีพ,สารพัดช่าง, เกษตรฯ โดยรวม พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เฉลิมชัย สมท่า (2547) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้ง 6 ประการ เรียงลำดับ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

2) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ 3 อันดับแรก คือ การส่งเสริมให้บุคลากรมีระเบียบวินัยประพฤติตนตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู การสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ความประพฤติเรียบร้อยและมีมาตรการในการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมอบหมายงานให้บุคลากรทำงานตามความรู้ความสามารถด้วยความเหมาะสม

3) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในด้านคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ 3 อันดับแรก คือ การส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในด้านวิชาชีพ มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน การส่งเสริมและสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาดูงาน อบรม สัมมนา เพื่อนำความรู้มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรอย่างทั่วถึง

4) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในด้านหลักความโปร่งใสโดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ 3 อันดับแรก คือ การกำกับ ดูแล ควบคุมให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับการเงินทุกประเภทให้เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามระเบียบ การตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน และการดำเนินงานตรวจสอบหรือกำกับ ดูแล ควบคุมการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบพัสดุประจำปีและการจำหน่ายพัสดุถูกต้องตามระเบียบ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและเสนอผลงานประเมินเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

5) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ 3 อันดับแรก คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและปฏิทินการปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบายของโรงเรียนและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในวางแผนการใช้งบประมาณต่างๆ ของโรงเรียน ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

6) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในด้านหลักความรับผิดชอบโดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ 3 อันดับแรก คือ มีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน การสำรวจ ดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาต่างๆ เช่น ความยากจน ปัญหาครอบครัว สุขภาพอนามัย การเรียนความประพฤติ และการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร สภาพแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่น ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้สอนเพื่อปรับปรุงงานอยู่เสมอและการติดตามตรวจสอบประเมินผลและการรายงานผลการพัฒนาการศึกษา

7) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ 3 อันดับแรก คือ การจัดและดูแลให้มีการใช้อาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรนำสารสนเทศมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

บวร จุลลา (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสู่การปฏิบัติในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ผลวิจัยพบว่า

1) ข้าราชการครูมีการนำหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสู่การปฏิบัติในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2) ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีการนำหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน มีการนำหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสู่การปฏิบัติในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ข้าราชการครูที่อยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ต่างกัน มีการนำหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิคม สมจิตร (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ประการและในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศและขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นอายุและวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โยเดอร์และแนนซีแอน (Yoder, Nancy Ann, 1998) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษา พบว่าในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาผู้นำทางการศึกษาได้เปลี่ยนภาพลักษณ์ของผู้наเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ คุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษา ต้องมีพรสวรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจรรยาบรรณ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จาการการศึกษาความเชื่อของผู้บริหารสถานศึกษาและได้รวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ผู้นำสามารถนำไปพัฒนาบุคลากรและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการศึกษาของผู้บริหาร สรุปเป็นหลักการ คือ การนับถือซึ่งกันและกัน ความมีมนุษยธรรม ความเคารพบนอบ ความมีสัมพันธไมตรี ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค รู้จักการรับฟัง รู้จักเป็นผู้ตาม ความมีน้ำใจ มีความตระหนักในหน้าที่ รู้จักการเปลี่ยนแปลงและสร้างสิ่งใหม่ๆ รู้จักการกระจายอำนาจ มีความรับผิดชอบ

อับเดล ฮาดิ (Abdel Hady, 1990) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของการประชาธิปไตย จำเป็นจะต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมาย กำหนดกิจกรรมและการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษา

อเมนู เทคา (AmenuTekaa, 1988) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวอินเดียการจัดการศึกษาของชุมชนที่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยให้หลักสูตรตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง การจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ผู้บริหารและครู ต้องมีบทบาทช่วยส่งเสริมด้วย

จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ในส่วนของงานวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติงาน โดยใช้พฤติกรรมและคุณลักษณะที่แสดงให้เห็นว่ามีการใช้เทคนิควิธีการที่จะทำให้การบริหารและการจัดการเป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและคุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติโดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และ

มีการนำสถานภาพด้าน เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา มาใช้เปรียบเทียบเพื่อหาคำตอบว่า สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาหรือไม่ ผลการศึกษาในบางครั้งมีการพบความแตกต่างและบางครั้งไม่พบความแตกต่าง และจากการศึกษาค้นคว้าแนวทางในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ความหมาย ลักษณะและองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล มีนักวิชาการ นักบริหาร นักการศึกษา หน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความคิดเห็นที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สอดคล้องกับแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของกระทรวงศึกษาธิการ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยนำประสบการณ์ทำงาน วิชยฐานะของข้าราชการครูและขนาดสถานศึกษามากำหนดเป็นตัวแปรด้วย

2.7 การสังเคราะห์ตัวแปร

การวิจัยเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย ผู้วิจัยได้นำประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษามาเป็นตัวแปรด้วยเหตุผล คือ

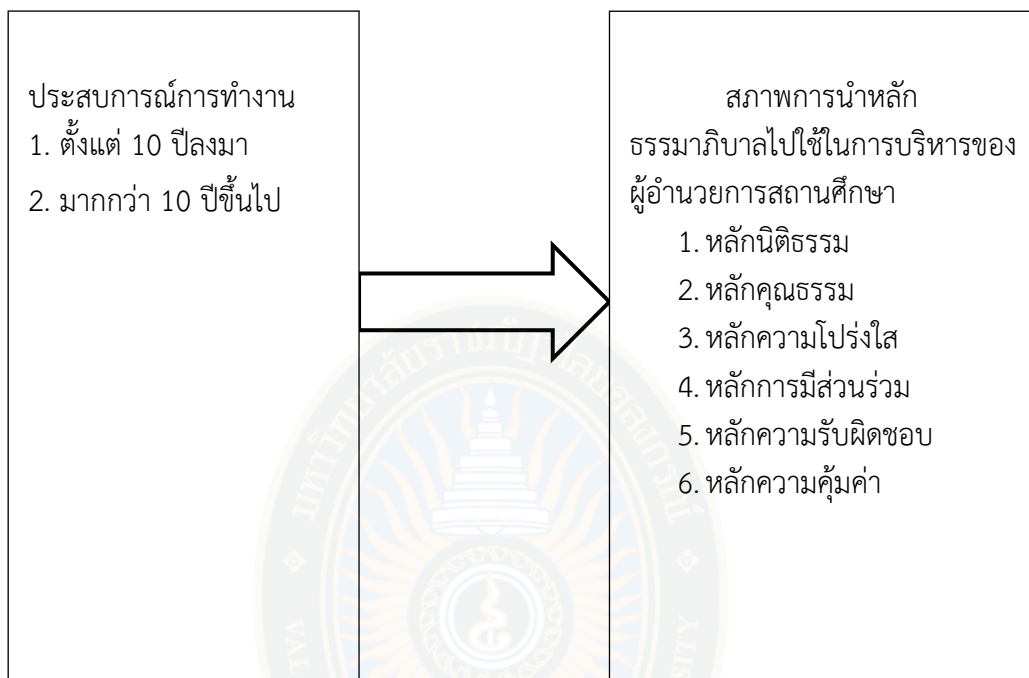
ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การทำงานของข้าราชการครูที่มีระยะเวลาต่างกัมนำจะส่งผลต่อแนวคิดในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กล่าวคือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานเป็นเวลานานย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและหลักการบริหาร โดยเฉพาะผู้ที่มีประสบการณ์ยาวนานมีโอกาสทำงานกับผู้อำนวยการสถานศึกษาหลายคนย่อมเห็นข้อแตกต่าง สามารถเปรียบเทียบการบริหารตลอดจนวิเคราะห์ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยได้ จากเหตุผลดังกล่าวประสบการณ์การทำงานน่าจะมีผลต่อแนวคิดในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กรอบแนวคิดหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มี 6 ประการและแนวทางการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของกระทรวงศึกษาธิการ ดังแสดงไว้ในภาพประกอบ คือ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 2.4 แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การสร้างเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต ประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 353 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง 184 คน เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วผู้วิจัยทำการสุ่มโดยใช้ ประสพการณ์การทำงานเป็นขั้นของการสุ่ม แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของชั้นภูมิ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ประสพการณ์การทำงาน วิทยฐานะและขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้เลือกตอบได้ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์คะแนนการเลือกตอบและให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้มากที่สุด
- 4 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้มาก
- 3 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้มานกลาง
- 2 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้น้อย
- 1 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้น้อยที่สุด

3.3 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

3.3.3 สร้างเครื่องมือในการวิจัยตามนิยามคำศัพท์

3.3.4 เสนอร่างเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

3.3.5 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ค) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หรือความสอดคล้องระหว่างข้อความที่เขียนขึ้นในแบบสอบถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปแล้วปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) ค่า IOC จากแบบสอบถามนี้มีค่าระหว่าง 0.98

3.3.6 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการทดลองมาใช้คำนวณเพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มีค่า .9869

3.3.7 นำเครื่องมือที่ทดลองใช้แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์

3.3.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.3.9 นำเครื่องมือไปดำเนินการ

ขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือตามแผนภูมิดังนี้

GRAD VRU

ภาพที่ 3.1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.4.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อนำไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในการออกหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

3.4.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการแปลผลช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้มานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในระดั้น้อยที่สุด

3.5.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาจำแนกตามประเภทการทำงาน โดยสถิติทดสอบ (t-test) Independent

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.6.1 สถิติบรรยาย ได้แก่

3.6.1.1 การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3.6.1.2 ค่าเฉลี่ย \bar{X}

3.6.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.6.2 สถิติทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1-2 ใช้สถิติทดสอบที (t-test) Independent

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลัก
ธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 184 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป การเสนอ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีบรรยายประกอบตารางตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลัก
ธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมและรายด้าน

4.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ใน
การบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 184 คน จากแบบสอบถาม
จำนวน 184 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมา
ภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน		
ตั้งแต่ 10 ปีลงมา	94	51.10
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	90	48.90
รวม	184	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า
10 ปีขึ้นไป จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 และมีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10 ปีลงมา
จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 51.10

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่ม สหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา

ข้อที่	หลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	หลักนิติธรรม	3.56	0.58	มาก
2	หลักคุณธรรม	3.52	0.56	มาก
3	หลักความโปร่งใส	3.66	0.56	มาก
4	หลักการมีส่วนร่วม	3.45	0.58	ปานกลาง
5	หลักความรับผิดชอบ	3.72	0.65	มาก
6	หลักความคุ้มค่า	3.49	0.63	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.56	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.65) รองลงมาด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.56) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.58)หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.63)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักนิติธรรม

ข้อที่	หลักนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน	3.51	0.88	มาก
2	ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร	3.24	0.94	ปานกลาง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อที่	หลักนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
3	ผู้บริหารวางแผนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างถูกต้องรัดกุม	3.93	0.63	มาก
4	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	3.56	0.71	มาก
5	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	3.54	0.57	มาก
6	ผู้บริหารใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน	3.32	1.13	ปานกลาง
7	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีระเบียบวินัย ประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	3.78	0.77	มาก
8	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาให้ทันสมัย	3.58	0.65	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.56	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือผู้บริหารวางแผนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างถูกต้องรัดกุม ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.63) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีระเบียบวินัย ประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.94)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร
ของผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรม

ข้อที่	หลักคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้อง	3.42	0.77	ปานกลาง
2	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	3.51	0.82	มาก
3	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร	3.62	0.70	มาก
4	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม	3.80	0.64	มาก
5	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	3.38	0.97	ปานกลาง
6	ผู้บริหารเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง	3.56	0.80	มาก
7	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน	3.58	0.77	มาก
8	ผู้บริหารจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน	3.35	1.01	ปานกลาง
9	ผู้บริหารจัดกิจกรรม ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้มีคุณธรรมจริยธรรม	3.48	0.76	ปานกลาง
10	ผู้บริหารเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ในการปฏิบัติงาน	3.50	0.82	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.52	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.64) รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 1.01)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร
ของผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส

ข้อที่	หลักความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	สถานศึกษา มีการประกาศให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รับทราบแผนงาน/โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา	3.56	1.09	มาก
2	สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษา ที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ	3.89	1.02	มาก
3	สถานศึกษาจัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการให้บริการ ของสถานศึกษาที่เข้าใจง่าย สะดวกต่อการติดต่อกัน ของประชาชน	3.86	0.67	มาก
4	ผู้บริหารกำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียน เกี่ยวกับการเงินและพัสดุให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน	3.50	0.71	มาก
5	สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ทุกชั้นตอน	3.51	0.71	มาก
6	สถานศึกษาชี้แจงเหตุผลและข้อเท็จจริงใน การปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน	3.94	0.69	มาก
7	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการ ดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างเปิดเผย	3.62	0.74	มาก
8	สถานศึกษาควบคุม กำกับ ดูแล การบริหาร งบประมาณ การบริหารงานพัสดุ ถูกต้องตาม ระเบียบ	3.41	0.57	ปานกลาง
9	ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วย ความโปร่งใส ตรวจสอบได้	3.45	1.02	ปานกลาง
10	สถานศึกษาจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปีเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานรับทราบ	3.83	0.78	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.66	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.56) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สถานศึกษาชี้แจงเหตุผลและข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.69) รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 1.02) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาควบคุม กำกับ ดูแล การบริหารงบประมาณ การบริหารงานพัสดุ ถูกต้องตามระเบียบ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.57)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ข้อที่	หลักการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3.52	0.75	มาก
2	ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาสถานศึกษา	3.54	0.76	มาก
3	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.31	0.86	ปานกลาง
4	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	3.41	0.87	ปานกลาง
5	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา	3.45	0.77	ปานกลาง
6	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของสถานศึกษา	3.61	1.10	มาก
7	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	3.29	0.61	ปานกลาง
8	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.28	0.73	ปานกลาง
9	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบการทำงานของตนเอง	3.63	0.74	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.45	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.58) พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบการทำงานของตนเอง ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.74) รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 1.10) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.73)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ

ข้อที่	หลักความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ	3.35	0.86	ปานกลาง
2	สถานศึกษาจัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษา	3.64	0.81	มาก
3	ผู้บริหารเอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ	3.85	0.94	มาก
4	ผู้บริหารปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	3.71	0.74	มาก
5	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.79	0.81	มาก
6	ผู้บริหารมีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.84	0.89	มาก
7	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	3.93	0.85	มาก
8	มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาสภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่น	3.85	0.78	มาก
9	เป็นต้นแบบในการปฏิบัติงาน แก่นักเรียนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.50	0.92	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.72	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่ม สหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.65) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.85) รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารเอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.94) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.86)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า

ข้อที่	หลักความคุ้มค่า	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	มีการ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.49	0.71	ปานกลาง
2	มีการนำข้อมูลสารสนเทศ มาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	3.57	0.75	มาก
3	ผู้บริหารมอบหมายงานตรงตามความรู้ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.52	0.95	มาก
4	ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการใช้และรักษาทรัพยากร ของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า	3.39	0.87	ปานกลาง
5	มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	3.48	0.91	ปานกลาง
6	มีการ ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็ว	3.58	0.82	มาก
7	ควบคุม กำกับ ติดตาม การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่า	3.54	1.06	มาก
8	ผู้บริหารตรวจสอบ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาพัฒนางาน	3.50	0.77	ปานกลาง
9	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเชิงรุกเกียรติ ยกย่อง นักเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้านความประหยัดได้ประโยชน์และคุ้มค่า	3.45	0.91	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักความค้ำค่า	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
10	มีการส่งเสริมการเรียนการสอน จากแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	3.36	0.76	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.49	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านหลักความค้ำค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.82) รองลงมา ได้แก่ มีการนำข้อมูลสารสนเทศ มาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีการส่งเสริมการเรียนการสอน จากแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.76)

4.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่ม สหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อที่	หลักความค้ำค่า	ตั้งแต่ 10 ปีลงมา		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป		t	P-values
		(n = 94)		(n = 90)			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	หลักนิติธรรม	3.57	0.41	2.89	0.13	6.80*	0.000
2	หลักคุณธรรม	3.84	0.46	2.99	0.11	8.32*	0.000
3	หลักความโปร่งใส	3.86	0.46	3.14	0.05	7.34*	0.000

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อที่	หลักความคุ้มค่า	ตั้งแต่ 10 ปี		มากกว่า 10 ปี		t	P-values
		ลงมา		ขึ้นไป			
		(n = 94)		(n = 90)			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
4	หลักการมีส่วนร่วม	3.67	0.55	2.73	0.06	8.00*	0.000
5	หลักความรับผิดชอบ	3.96	0.69	3.08	0.24	3.26*	0.003
6	หลักความคุ้มค่า	3.82	0.56	2.74	0.05	9.18*	0.000
	รวมเฉลี่ย	3.79	0.48	2.92	0.04	8.53*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 ขอบเขตของการวิจัย
- 5.3 วิธีดำเนินการวิจัย
- 5.4 สรุปผลการวิจัย
- 5.5 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.6 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

5.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

5.2 ขอบเขตของการวิจัย

5.2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มี 6 ประการ และแนวทางการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

- 5.2.1.1 หลักนิติธรรม
- 5.2.1.1 หลักคุณธรรม
- 5.2.1.1 หลักความโปร่งใส
- 5.2.1.1 หลักการมีส่วนร่วม
- 5.2.1.1 หลักความรับผิดชอบ
- 5.2.1.1 หลักความคุ้มค่า

5.2.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.2.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต ประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 353 คน

5.2.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ข้าราชการครูในสถานศึกษากลุ่ม สหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2554 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ได้จำนวน 184 คน

5.2.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

5.2.3.1 ตัวแปรต้นคือประสบการณ์การทำงาน แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

- 1) ตั้งแต่ 10 ปีลงมา
- 2) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

5.2.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร ของ อำนวยการสถานศึกษา หลักธรรมาภิบาล มี 6 ประการ คือ

- 1) หลักนิติธรรม
- 2) หลักคุณธรรม
- 3) หลักความโปร่งใส
- 4) หลักการมีส่วนร่วม
- 5) หลักความรับผิดชอบ
- 6) หลักความคุ้มค่า

5.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

5.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามขั้นตอน คือ ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ สร้างเครื่องมือในการวิจัย ตามนิยามศัพท์เสนอร่างเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะและนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หรือความสอดคล้องระหว่างข้อความที่เขียนขึ้นในแบบสอบถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการทดลองมาใช้คำนวณเพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.9869

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้เลือกตอบได้ 5 ระดับ

5.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2554 แล้วนำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 184 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5.3.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ แล้วประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้ คือ

5.3.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

5.3.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนระดับปฏิบัติ

5.3.3.3 เปรียบเทียบคะแนนระดับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test)

5.4 สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

5.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้าราชการครู ทั้งสิ้น จำนวน 184 คน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีลงมา จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 51.10 และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90

5.4.2 การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง คือ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความรับผิดชอบต่อลงมา ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

5.4.3 ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.5 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผลเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ดังนี้

5.5.1 ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่ม สหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับปานกลาง คือ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความรับผิดชอบต่อลงมา ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหาร ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งต่อมาได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งมีผลให้การบริหารสถานศึกษามีอิสระมากขึ้น ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหาร ให้สอดคล้องกับนโยบายและ

หน่วยงานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของหน่วยงาน ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ สถานศึกษาบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล การที่จะทำให้ตัวชี้วัดนี้บรรลุผล ผู้บริหารการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาได้มีส่วนผลักดันนโยบาย ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาดำเนินการ จะทำให้การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำนง นาหนองตูม (2550) วิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักนิติธรรมและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา เจริญผล (2552) วิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักความรับผิดชอบต่อส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหลักการมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย สมท่า (2547) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” ทั้ง 6 หลัก เรียงลำดับ คือ หลักคุณธรรมหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่าและหลักความโปร่งใสและสอดคล้องกับงานวิจัยของ บวร จุลลา (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสู่การปฏิบัติในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูมีการนำหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสู่การปฏิบัติในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม สมจิตร (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติ โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าถึงแม้ผลการวิจัยในภาพรวมจะอยู่ในระดับมากแต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลังจากการปรับโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้มีการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษามากขึ้น เมื่อมีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาแล้ว การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจำเป็นต้องบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งมีหลักการที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีแต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังเป็นคนเดิม และเคยชินกับการบริหารแบบเดิมๆ ซึ่งไม่ค่อย

กระจายอำนาจ ข้าราชการครูจึงมีความคิดเห็นว่าจะไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ควรพัฒนาในด้านนี้

5.5.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

5.5.2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.6 ข้อเสนอแนะ

5.6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.6.1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาของตนเอง ให้สอดคล้องกับความต้องการของข้าราชการครู โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 6 อันดับสุดท้ายได้แก่ 1) ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติหน้าที่โดยมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร 2) สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 4) สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา 5) ผู้บริหารใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และ 6) ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ตามลำดับดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษาควรมีความตระหนักและให้ความสำคัญในด้านดังกล่าวนี้เป็นพิเศษ

5.6.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นำผลการวิจัย เพื่อวางแผนปรับปรุง พัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา

5.6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.6.2.1 ควรมีการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนอื่นด้วย

5.6.2.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา

บรรณานุกรม

GRAD VRU

บรรณานุกรม

- กฤษณ์ อุทัยรัตน์. (2549). การพัฒนาระบบราชการไทย. มติชนรายวัน.
- กฤษณ์ อุทัยรัตน์. (2546). คัมภีร์ “หัวบริหาร” ยอดคน ยอดบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4, สำนักงาน. (2547). เอกสารประกอบการอบรมพัฒนาบุคลากร **เขตพื้นที่การศึกษาของแก่น เขต 1-5**. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4.
- เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4, สำนักงาน. (2549). เอกสารประชุมจัดทำแผน. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2547). **คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ฉลุวิทย์ ดิวงษ์. (2544). การมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เฉลิมชัย สมท่า. (2547). การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). **ประชาธิปไตยกับการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ถวิล มาตรฐาน. (2545). การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานบริหารจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2548). **สู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นิคม สมจิตร. (2548). การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ **การศึกษาอุดรธานี เขต 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์. (2545). **แนวคิดและกลยุทธ์ในการปรับระบบองค์การ**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- บวร จุลลา. (2548). การนำหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสู่การปฏิบัติใน **โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **หลักการวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2549) “เปรม”พอใจสังคมตื่นตัว จริยธรรม เก่งฉลาดไม่พอ ต้องมี คุณธรรม ยก 14 พระราช ดำรัสสอนผู้บริหาร. มติชนรายวัน. หน้า 1.
- ประพัฒน์โพธิ์วรรณ. **หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ส่งเสริมการปฏิรูป การศึกษา.** นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- ประพันธ์ สุริหาร. (2542). **ศัพท์ทางการบริหาร.** ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.
- ปรีชา จันทร์สวัสดิ์. (2546). **การดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ตามมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเลย.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชัยมงคล). (ม.ป.ท.). **หลักธรรมาภิบาล การบริหารงานตามแบบบูรณา การ.** กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 116 ตอน 74 ก.
- พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา. (2547). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 121 ตอนพิเศษ 79ก.
- ไพบูรณ์ เสียงก้องและคนอื่นๆ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2548). **การวิจัยทางการศึกษา.** เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. (2547). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่มที่ 116 ตอนที่ 633.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). **โรงเรียนนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิศร์ อัครสันตติกุล และคนอื่นๆ. (2548). **เอกสารการประชุมสัมมนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน.** ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2548). **ผู้บริหารในโรงเรียนสามมิติ การพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มี ประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วิโรจน์ สารรัตน์ และคนอื่นๆ. (2545). **ผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียน มัธยมศึกษาผลการวิจัยและการวิพากษ์.** กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). **เอกสารประกอบชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักสูตรการบริหารงานแนว ใหม่.** กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและครุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สมยศ วิเชียรนิทย์. (2545). **การรับรู้และความคาดหวังต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสรี พงศ์พิศ. (2542). **100 คำที่ควรรู้.** กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

- จำนงค์ นาหนองตูม. (2550). การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการ
สถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นัยนา เจริญผล. (2552). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทักษิณา เหลืองทวีผล. (2551). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Amenu-Hady, Mahmoud E. (1990) A Suggested Model for Community Participation in
the Administration of Public Education in Egypt. **Dissertation Abstracts
International**. 51, 3276-A.
- Amenu-TeKaa, Chrition E.K. (1990). Perceptions of Community Participation in
Education on Canadian Indian Peeress: A North-Central Alberta Case study.
Dissertation Abstracts International. 49(7), 1626-A.
- Yoder, Nancy Ann. (1998). **Inspired Leadership: Exploring the Spiritual Domension
of Educational Administration**. New York: University of Wisconsin-Madison.

ภาคผนวก

GRAD VRU

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

GRAD VRU

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัย

เรื่อง **ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32**

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร ของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารได้เหมาะสมต่อไป ผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลรายฉบับเป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

จึงขอความร่วมมือท่านได้โปรดอ่านและกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกตอนตามสภาพที่เป็นจริง ของขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายปราณีตย์ มีคม

นักศึกษาศรีปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง เกี่ยวกับตัวท่าน

.....

1) ประสบการณ์การทำงาน

จำนวนปี

2) วิทยฐานะ

มีวิทยฐานะ (เป็นครูชำนาญการขึ้นไป)

ไม่มีวิทยฐานะ

3) ขนาดสถานศึกษา

สถานศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียนไม่ถึง 1,500 คน)

สถานศึกษาขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป)

GRAD VRU

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร ของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสอบถามสภาพการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร ของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ว่ามีระดับการปฏิบัติ ตามรายการต่างๆ ที่กำหนดมาน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ตามสภาพที่เป็นจริงเพียงอย่างเดียว

ระดับน้ำหนักคะแนน

5	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	มาก
3	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	น้อย
1	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	มีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษา		✓			
2.	มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา				✓	

คำอธิบาย

ข้อที่ 1. ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ 4

หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ในระดับมาก

ข้อที่ 2. ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ 2

หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับ น้อย

ข้อที่	การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	หลักนิติธรรม ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน					
2.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์					

ข้อที่	การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	อักษร					
3.	ผู้บริหารวางแผนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างถูกต้องรัดกุม					
4.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษากำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน					
5.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน					
6.	ผู้บริหารใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน					
7.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา มีระเบียบวินัย ประพฤติตนตามแบบแผนของ ทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู					
8.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ให้ทันสมัย					
9.	หลักคุณธรรม ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้อง					
10.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
11.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร					
12.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ ต่อส่วนรวม					
13.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
14.	ผู้บริหารเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง					
15.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน					
16.	ผู้บริหารจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน					
17.	ผู้บริหารจัดกิจกรรม ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ผู้มี คุณธรรมจริยธรรม					
18.	ผู้บริหารเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ในการปฏิบัติงาน					
19.	หลักความโปร่งใส สถานศึกษา มีการประกาศให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รับทราบแผนงาน/โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของ					

ข้อที่	การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	สถานศึกษา					
20.	สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ					
21.	สถานศึกษาจัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการให้บริการของสถานศึกษาที่เข้าใจง่าย สะดวกต่อการติดต่องานของประชาชน					
22.	ผู้บริหารกำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับการเงินและพัสดุให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน					
23.	สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกชั้นตอน					
24.	สถานศึกษาชี้แจงเหตุผลและข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน					
25.	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างเปิดเผย					
26.	สถานศึกษาควบคุม กำกับ ดูแล การบริหารงบประมาณ การบริหารงานพัสดุ ถูกต้องตามระเบียบ					
27.	ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้					
28.	สถานศึกษาจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ					
29.	หลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา					
30.	ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาสถานศึกษา					
31.	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับ การดำเนินงานของสถานศึกษา					
32.	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา					

ข้อที่	การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
33.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา					
34.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของสถานศึกษา					
35.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา					
36.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
37.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบการทำงานของตนเอง					
38.	หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ					
39.	สถานศึกษาจัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษา					
40.	ผู้บริหารเอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ					
41.	ผู้บริหารปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง					
42.	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
43.	ผู้บริหารมีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
44.	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว					
45.	มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ หลักสูตร สถานศึกษา สภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่น					
46.	เป็นต้นแบบในการปฏิบัติงาน แก่นักเรียนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
47.	หลักความคุ้มค่า มีการ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
48.	มีการนำข้อมูลสารสนเทศ มาใช้ในการกำหนดมาตรฐาน					

ข้อที่	การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	การปฏิบัติงาน					
49.	ผู้บริหารมอบหมายงานตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
50.	ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการใช้และรักษาทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า					
51.	มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม					
52.	มีการ ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็ว					
53.	ควบคุม กำกับ ติดตาม การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่า					
54.	ผู้บริหารตรวจสอบ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาพัฒนางาน					
55.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติ ยกย่องนักเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้านความประหยัดได้ประโยชน์และคุ้มค่า					
56.	มีการส่งเสริมการเรียนการสอน จากแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้สมบูรณ์ ยั่งยืน					

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)
และการหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)

GRAD VRU

ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	IOC	ผล
	1	2	3	4	5			
หลักนิติธรรม								
1. ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
2. ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
3. ผู้บริหารวางแผนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างถูกต้องรัดกุม	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
4. ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
5. ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
6. ผู้บริหารใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
7. ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีระเบียบวินัย ประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
8. ผู้บริหารวางแผนควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงาน ตามแผนงาน โครงการของทางสถานศึกษา	-1	0	0			1	0.3	ใช้ไม่ได้
9. ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาให้ทันสมัย	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
หลักคุณธรรม								
10. ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้อง	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
11. ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
12. ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	IOC	ผล
	1	2	3	4	5			
13. ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
14. ผู้บริหารเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
15. ผู้บริหารเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
16. ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
17. ผู้บริหารจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
18. ผู้บริหารจัดกิจกรรม ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ผู้มีคุณธรรมจริยธรรม	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
19. ผู้บริหารเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
หลักความโปร่งใส								
20. สถานศึกษามีการประกาศให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบแผนงาน/โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
21. สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
22. สถานศึกษจัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการให้บริการของสถานศึกษาที่เข้าใจง่าย สะดวกต่อการติดต่องานของประชาชน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
23. สถานศึกษจัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
24. สถานศึกษาชี้แจงเหตุผลและข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
25. สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างเปิดเผย	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
26. สถานศึกษาคควบคุม กำกับ ดูแล การบริหารงบประมาณ การบริหารงานพัสดุ ถูกต้องตามระเบียบ	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
27. ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	IOC	ผล
	1	2	3	4	5			
28. สถานศึกษาประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดโครงการ	0	0	+1			1	0.3	ใช้ ไม่ได้
29. สถานศึกษาจัดให้มีการรายงานผลการ ปฏิบัติงานประจำปีเสนอคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
หลักการมีส่วนร่วม								
30. สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
31. ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและ การพัฒนาสถานศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
32. สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับ การ ดำเนินงานของสถานศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
33. สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดม ทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
35. สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมใน การกำหนด กฎระเบียบ ข้อบังคับ ของ สถานศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
36. สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมใน การติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของ สถานศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
37. สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมใน การประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
38. สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมใน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1			3	0.8	ใช้ได้
39. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตรวจสอบการทำงานของตนเอง	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
หลักความรับผิดชอบ								
40. ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่ง ผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
41. สถานศึกษาจัดทำแผนงาน/โครงการที่ สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดและมาตรฐาน การศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
42. ผู้บริหารเอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
43. ผู้บริหารปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
44. ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	IOC	ผล
	1	2	3	4	5			
45. ผู้บริหารมีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
46. มีการมอบหมายงานให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความรับผิดชอบ	+1	0	0			1	0.3	ใช้ไม่ได้
47. ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาว	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
48. มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่น	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
49. เป็นต้นแบบในการปฏิบัติงาน แก่นักเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
หลักความคุ้มค่า 50. มีการ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
51. มีการนำข้อมูลสารสนเทศ มาใช้ในการ กำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
52. ผู้บริหารมอบหมายงานตรงตามความรู้ ความสามารถความถนัด และความต้องการของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
53. ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักแก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการ ใช้และรักษาทรัพยากร ของสถานศึกษาให้เกิด ความคุ้มค่า	+1	0	+1			2	0.6	ใช้ได้
54. มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงาน อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
55. มีการ ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความ คล่องตัว สะดวก และรวดเร็ว	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
56. ควบคุม กำกับ ติดตาม การใช้ทรัพยากรให้ เกิด ประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่า	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
57. ผู้บริหารมีการตรวจสอบ ประเมินผลอย่าง ต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาพัฒนางาน	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้
58. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติ ยกย่องนักเรียน ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านความประหยัดได้	+1	+1	+1			3	1	ใช้ได้

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	IOC	ผล
	1	2	3	4	5			
ประโยชน์และคุ้มค่า								
59. มีการส่งเสริมการเรียนการสอน จากแหล่ง เรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้ สมบูรณ์ ยั่งยืน	+1	+1	0			2	0.6	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ -นามสกุล	ปราณีตย์ มีคม
วัน เดือน ปี ที่เกิด	18 พฤษภาคม 2511
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
ที่อยู่ปัจจุบัน	จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2534 อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านบุวิทยาสรณ์ พ.ศ. 2547 ครู โรงเรียนบ้านบุวิทยาสรณ์ พ.ศ. 2553 ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านบุวิทยาสรณ์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ที่ทำงานปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านบุวิทยาสรณ์ โรงเรียนบ้านบุวิทยาสรณ์ อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31140
รางวัลหรือทุนการศึกษาที่ได้รับ	ครูผู้สอน ที่มีผลการปฏิบัติหน้าที่ ประพฤติ ปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณครู ดีเด่น

GRAD VRU